പെൺ
PEN POWER

Media at the Crossroads

20th NWMI National Meet
Thiruvananthapuram, Kerala
February 6-8, 2026

NWMI
network of women in media, India

RSF RESOURCES WEBSITE

KEY INFORMATION

* A global platform offering journalists practical, accessible tools and guidance, to strengthen their safety, professionalism, and resilience (physically, digitally, psychologically and legally) so they can report safely in hostile environments.

RESOURCES

Digital safety, mental health, physical safety, legal advice, OSINT, external resources.

WHY DO WE NEED YOU AS A PARTNER?

* To explore the site's resources for use within your organization.
* To share this flyer and spread the word about the Resources website within your network.
* To support and empower journalists and media outlets in need through accessible, practical resources.

SERVICES

Safety guide, training programmes, Digital Security Lab, Collateral Freedom, spyware detection, fellowship opportunities.

Available in English, Arabic, French, Spanish, Thai, Ukrainian, traditional and simplified Chinese.

INDIA TOOLBOX

* A dedicated set of practical safety, legal, digital and investigative resources, curated from trusted external sources, tailored to help journalists working in India protect themselves, understand their rights, and continue reporting despite growing threats.

Available in English as well as in several regional languages: Hindi, Marathi, Tamil, Bengali, Kashmiri, Urdu. Some of the resources are also available in Nepali, Malayam and Kannada.

Enhanced with up-to-date such as the Software Freedom Law Center (SFLC) and the Global Investigative Journalism Network (GIGN).

SCAN THIS QR CODE

- Legal advice
- Digital safety
- OSINT
- Physical safety
- Mental health

Mathrubhumi
THE NATIONAL DAILY IN MALAYALAM

mathrubhumi news

mathrubhumi.com

USHERING IN NEW WAVES OF CHANGE

Over the years, Mathrubhumi has pioneered transformative changes. Our unwavering commitment to truth has reshaped society, while our unbiased approach continues to inspire fresh ideas daily.

Maitri.com

60 YEARS OF HLL
INNOVATING FOR HEALTHY GENERATIONS
DIAMOND JUBILEE YEAR 2025 - 26

Innovating for Healthy Generations

HLLhas traversedalong path,overthepastfive decades. Fromamodest condommanufacturer, HLL has emerged as oneofIndia's foremostprovidersof quality & affordable healthcare productsandservices.From innovative Contraceptives to Hospital products, Diagnostic services to Retail Pharmacy, creating new-age Infrastructure to Social development initiatives, we are doing all it takes to keep the generations healthy.

HLL Lifecare Limited
(A Government of India Enterprise)

www.lifecarehll.com

Contraceptives | Hospital Products | Nutraceuticals |Personal Care Products D|agnostic Services | Retail Pharmacy |Projects & Services

CREDITS

Souvenir

Editor:
Rohini Mohan, independent journalist and writer, based in Bengaluru.

Designers:
Arti Jaiman, station director of Gurgaon Ki Awaaz Samudayik Radio, based in Goa.
Jahanvi, freelance journalist, researcher, and mental health advocate in India.

Copy Editors:
Nisha Susan, writer, editor, and translator, based in Canada.
Najiya O, independent journalist from Kerala focusing on solutions-oriented reporting.
Anjana Sasi, sports journalist from Kerala.

Cover art and design:
Venki, award-winning editorial illustrator and designer based in Kochi.

Core Organisers of the NWMI 2026 meet:

Saraswathy Nagarajan • Jisha Surya • Anupama Venkiteswaran • Yamini Nair • Najiya O • Saritha Balan • Azeefa Fathima • Neethu Chandran • Supriya Unni Nair • Anjana Sasi • Annie Philip • Sreeja Shyam • Sudha Nambudiri • Durga Nandini • Shahina KK • Leena Reghunath • Saritha Varma • Sandhya Srinivasan • Dhanya Rajendran • Laxmi Murthy • Durba Ghosh • Ammu Joseph

WHY WE DO WHAT WE DO

And how can we go on doing it?

By Rohini Mohan

The most glorious parts of a life in journalism are the behind-the-scene stories. Winning a reluctant whistleblower's trust, scoring a scoop before anyone else, or even just catching the last bus out of a remote town. We have all exulted quietly about pushing a tough pitch through editorial, meeting a deadline in the very last minute, and receiving a telling RTI reply.

No one gets it but us.

We celebrate small wins in a profession that can feel like a triathlon. We squeeze the best stories out of the tiniest travel budgets. We make calls in an autorickshaw as we pick up kids from school. We edit complex reports by the stove as we wait for the curry to boil, and read books in half-light after every family member is asleep. We thrive in struggles, or at least get used to them. Most of us love a fight.

But sometimes the relentless conditions do overwhelm us, times when our endurance, sense of humour, or ingenuity is not enough.

The media is a pillar of democracy, but as Indian democracy shrinks, journalism's own foundations of ethics, independence, accuracy and inclusivity are cracking too. The influence of the current government and their supporters is colouring editorial decisions. Whatever courage corporate ownership has not weakened, self-censorship and cronyism are fracturing.

Media credibility, readership, and trust in the news is perhaps at its lowest. Misinformation factories, social media, and Artificial Intelligence are new complications.

The media in India is at the same crossroads our democracy is. What paths lie ahead for us?

In this booklet, that marks the NWMI's 2026 annual meeting in Thiruvananthapuram, Kerala, members write about the various existential challenges the media in India faces today, and how they are trying to overcome them.

We have articles in English from members in Kashmir who write truths in the face of police detention. Another writer decodes what happens when we use Artificial Intelligence for journalism, and a teacher catches Generation AI outsourcing their thinking to the machine. Other reporters, editors and independent publishers talk of how they overcame old and new foes, from patriarchal newsrooms and litigation to funding shortages and communal pressures. Three articles in Malayalam reflect on feminist resistance and media control in Kerala, a photojournalist turns her lens on women's protests in Tamil Nadu.

The title of the booklet പെൺ/Pen Power intertwines the dual powers of women journalists. The Malayalam പെൺ (Penn), which means Woman, captures the unique challenges women journalists face and resolve. The Pen, a longstanding motif for the press, reminds us of the power of words and the responsibility of bearing witness.

No one gets it but us. Luckily, we get us. This booklet is entirely produced, written, and designed by members and supporters of the NWMI, for nothing but solidarity. May this spirit power our pen.

2018 Chennai

2008 Pune

2005 Hyderabad

2025 Guwahati

2020 year end virtual meet

2009 Imphal

2023 Patna

THE NWMI IN THE AGE OF AI

Solidarity and support in a women journalists' network

By Ammu Joseph

As I sat down to write this article, wondering what to focus on, I realised that at least three of the questions listed by the souvenir editor as examples of possible topics were related to a recent post on the NWMI's website and social media handles. The latest InkSights feature, a monthly art series by NWMI member Anupama Bijur, highlighted the newest threat to women's lives and well-being: AI-powered and technology-facilitated violence against women.

I shared the InkSights link on my Facebook page asking: "How many times – and ways – must a woman be abused before she can live in peace?! Must the answer be forever blowin' in the wind?!" (With due thanks and apologies to Bob Dylan)

The questions: Where are we going with AI? Where are gender rights headed in media and in society? Where are we headed as a women journalists' network today?

Double-edged sword

The media regularly highlight the many positive aspects of Artificial Intelligence innovations. For example, it has been widely reported that the use of AI-based heatmap analysis and AI-enabled CCTV cameras by the Bengaluru City Police helped ensure that the recent New Year's Eve celebrations in the city were relatively peaceful – although, sadly and infuriatingly, some news channels and social media users nevertheless again subjected female revellers to voyeurism, moral policing and harassment.

The new year also brought reports about the development in India of cutting-edge AI tools that can detect cancer at an early stage using a simple blood test, which could potentially transform how the disease is diagnosed and treated in the country.

In the early days of discussions about AI – especially after the advent of ChatGPT a few years ago – a major worry was about the implications for jobs. During the dark days of the Covid-19 pandemic, hundreds of journalists and other media workers had been laid off overnight. The prospect of AI possibly making some jobs redundant emerged as a double whammy.

Alarmingly, AI is also becoming a formidable tool in the hands of cybercriminals. The Bengaluru police recently issued an advisory cautioning citizens about the weaponisation of AI-generated explicit material to harass, blackmail and extort money or other favours. On the flip side, AI-powered defence systems are also apparently being harnessed to fight cybercrimes.

In terms of gender rights, it is estimated that at least one in three women across the world already experience physical or sexual violence. Now, extremely powerful AI tools, trained on existing gender biases, are enabling that violence to spread further, faster and in more complex ways. According to UN Women, AI-facilitated violence against women refers to acts of digital abuse generated and spread by AI technology that result in physical, sexual, psychological, social, political or economic harm and/or other infringements of women's rights and freedoms.

Deepfakes – AI-generated videos, images, or audio clips that mimic a person's likeness in a strikingly realistic way, featuring them in events that never happened – are among the weapons used in this new form of gender violence. According to recent reports, Elon Musk's AI chatbot, Grok, has been facing a backlash from governments around the world, including India, after a perceived surge in sexualised images of women and children generated without consent by the AI-powered tool.

The InkSights feature mentioned above refers to several Indian actors and at least one journalist who have suffered deepfakes and doxing but also quotes a recent report which revealed that 92 per cent of women reporting deepfake abuse are "ordinary" women, not celebrities.

It is not surprising that female journalists are among fellow women in public life who face relentless gendered disinformation, deepfake attacks and coordinated online harassment campaigns designed to silence, shame and push them out of public life. According to UN News, one in four women journalists report receiving online death threats. The NWMI has issued several statements over the years on the online harassment and abuse of media women in the country.

Clearly, a media women's network has much to watch out for and respond to with respect to the growing trend of AI-powered and technology-facilitated violence against women. However, such activism is not all a network like the NWMI is meant for, or appreciated for.

The network – professional yet sisterly

On the home page of our website, we say that NWMI "aims to provide a forum for women in media professions to share information and resources, exchange ideas, promote media awareness and ethics, and work for gender equality and justice within the media and society." There is no doubt that these are important and indispensable raisons d'etre. However, some recent conversations in the network's national WhatsApp group make it clear that it is also valued by members for other benefits that are typically not guaranteed in most other professional groups.

For example, a long-time member recently shared her experience of the very real sisterhood she experienced during a recent traumatic experience: a serious road accident near a city far from home that resulted in two family members being critically injured. She appreciated the many ways in which network colleagues in the city and beyond rallied around to help out in different ways and, most importantly, to let her know that she was not alone and could rely on their care and support.

Another senior member promptly responded saying that she, too, had been "held up by this loving crowd of beautiful women" and greatly valued the ways in which fellow network members had helped each other navigate difficult times. Yet another member said: "In these fractured times, where we lead isolated lives, the NWMI is a rare solace where we connect as a community."

Another recent exchange in the group around the death of a Dalit woman college student in Himachal Pradesh highlighted the prevalence and importance of debate, including disagreements, on a wide range of issues within the network. For the most part, the regular internal discussions and even arguments are amicable or at least mutually respectful even when heated. Most members appear to recognise that differences of opinion are par for the course, especially among media professionals, and that they don't necessarily indicate any fundamental differences in human values or democratic principles.

At another level, many members obviously appreciate the fact that network groups can be relied upon as ready, convenient sources of information and contacts. The frequency of requests for names and numbers of sources sometimes remind old-timers like me of the directory inquiries services of yore!

Behind the stage

However, not everyone in the network is aware of the tremendous amount of backend work that has gone into keeping the NWMI going and growing over the past 24 years. Most members are not aware that we have no office-bearers, secretariat, staff or funds.

A small band of volunteers, perhaps too quietly, undertake the many unseen tasks that keep this informal collective not only active but also serving the purposes for which it came into being, which remain relevant and important to date. If, as the old African proverb says, it takes a village to raise a child, it certainly requires one to keep the NWMI thriving. Clearly, the more reliable volunteers, the better!

Similarly, in a world where the pursuit of power and pelf has become the norm, it may be worth celebrating the fact that this experiment in collective decision-making and action has not just survived and grown over the past quarter of a century (with close to 1,000 members now), but also established itself as at least a minor force to be reckoned with in the Indian mediasphere.

In the midst of all this serious stuff, it's important to remember that members also enjoy quite a lot of fun and frolic, friendship and food, not to mention adventure, together. This happens in local network get-togethers (often over refreshments or meals), during national meetings (and pre- or post-meet explorations of the host state) and when members from elsewhere let local colleagues know that they'll be visiting and would like to meet up. In a predominantly virtual network dependent on online communication, these real-life encounters and interactions, and the human bonding they enable, are all the more special.

So, let's continue to press ahead! Let the good times roll! And may we remain steadfast in our commitment to media ethics and freedom, gender equality and justice, as well as other precious democratic rights.

Ammu Joseph is an independent journalist and author based in Bengaluru. She is a founding member of the NWMI.

www.nwmindia.org

2024 Mumbai

COOKING UP COLLECTIVES

How women journalists organise in a competitive, individualistic world

By Laxmi Murthy

The media industry is still heavily skewed in favour of men, despite the optics of women journalists being visible everywhere, especially in the broadcast media. A 2024 global study by the Reuters Institute revealed that women fill only 24 per cent of senior editorial roles worldwide. The situation in journalists' bodies is not very different. Surveys show that on average, only 28 per cent of members in media unions and associations in the Asia Pacific are women; with the presence of women in executive committees and decision-making bodies being only 22 per cent. Press Clubs too are predominantly male grazing grounds, with women successfully claiming space only in recent years, attempting not only to claim power and ensure equal opportunity, but also to redefine what that space could represent.

The Network of Women in Media, India (NWMI), which emerged as a space for women hitherto marginalised in media spaces, has thrived for 24 years without the props that usually keep institutions going: a secretariat, paid staff, funding and an organisational hierarchy. In the intensely competitive "exclusive scoop" driven media industry, members generously share their homes, contacts, sources, tips and resources, offering fellow members translation and mentoring services pro bono, in the spirit of solidarity.

Yet, the notion of power continues to be deeply embedded, including in networks of women – whether in feminist groups, mass organisations or women journalists' networks. Women, and feminists in particular, have a complicated relationship with power, given the collective history of powerlessness and oppression. We are often unable to routinely wield power in a positive sense. The problematic exercise of power rampant in society, communities and families, has made most of us stay away from power and leadership as they are conventionally defined. The idea of women in power occupying a seat at the male table and mirroring authoritarian patterns is rather unpalatable to those of us who would like to change the shape of the table, or maybe even transform it into a buffet.

When the NWMI was launched as a network in 2002, it was a considered decision not to opt for registration and the formal hierarchies that accompany it. As a collective, there is a shared commitment to try to equalise power as far as possible and allow for maximum participation of all members. However, when there is no visible, formal hierarchy, the informal, subtle pecking order is often more difficult to tackle. Obvious hierarchies of class, caste, ethnicity, region, age, language and gender normativity are easily discernible.

There are other, less visible inequities. Power within the group can emanate from: public profile and recognition in events, bylines, social media presence and awards and fellowships. Length of association with the network often translates as "seniority", and deeper involvement in the day-to-day functioning of the NWMI is also seen as power. Connections with other movements and networks, especially international alliances and access to information – both within the network and from outside from other groups, individuals, written material, paid internet libraries, government agencies, funding

agencies etc – lend heft to those who develop these connections. Personality-related traits like the ability to nurture good inter-personal relationships, great communication skills, and fund-raising abilities also tend to create power imbalances.

Feminist leadership: an oxymoron?

So far, there has been a consensus that the NWMI does not need formal leaders – presidents, secretaries or chairpersons. Time and again, however, questions such as these arise: does the network need leadership? Of what kind? Can there be “collective” leadership? Is there a creature like a 'feminist' leader? When the stated politics is non-hierarchical, what are the kind of power imbalances which develop? What are the ways in which these can be addressed? In the absence of leaders, how do collective decisions get made?

There is, thus far, a lack of definition of any alternate styles of leadership or exercise of power. Can there be a feminist notion of leadership? What could this look like?

Leadership involves taking initiative, having an overall idea about the perspective, work and functioning of the NWMI, ability to take decisions – on her own as well as consultative decision making. It is about co-ordinating among members, being in constant touch, inspiring, encouraging and sometimes persuading members to give inputs. It’s about allowing room for newbies to make mistakes, being more answerable and accountable, and thus filling in the gaps left by others.

There have been several attempts to formalise leadership in the shape of co-ordinators of local chapters and at the national level. A “Working Council” was also one way to channelise leadership and draw on varied expertise within the group. A lot of effort has also gone into laying the ground for democratic decision-making: sharing of information, relaying history (especially oral histories), translating information

With members of the Pakistan Federal Union of Journalists at the Wagah Border, Pakistan side, in 2004

about network decisions into several languages to encourage participation of all. Mentoring a second and third line of leaders has been less deliberate. These processes have had limited success due to the amorphous nature of the network, and also the absence of a clear definition of what informal leadership constitutes. How do we democratise power, reduce imbalances and create more opportunities for involvement and decision-making? How do we select leaders? This tried-and-tested recipe for democratic collectives calls for recognising privilege and power, and attempting to redress systemic inequalities as reflected in the group. A belief that diversity and unique perspectives are important, must then translate into action.

Affirmative action, quotas, and measures (such as fellowships and grants) that attempt to fill the yawning chasms of inequity are basic ingredients.

Next, sieve competitiveness and exclusiveness. Discard. Instead, throw in a generous dose of commitment to collaborative action and zeal to connect. Responsibility is a somewhat rare ingredient, but you'll be surprised at where it grows. Toss in a dash. Add tolerance, compassion and empathy – soaked in the spirit of accepting differences.

Trim the edges of self-importance and pomposity. Discard. Bung in some creativity – it comes in different shapes. Keep swirling, since ennui and pessimism tend to stick to the bottom – break them up with vigorous strokes. Cynicism tends to form lumps – shake them up!

Keep stirring gently and allow to simmer, throwing in some words of wisdom as needed. Caution: add only a little at a time. Loud bubbling – in different voices – is good.

All the while, keep up the talk – open and honest communication is the secret sauce of the solidarity hotpot. Garnish with an abundant helping of humour and self-deprecation – the more, the better!

Laxmi Murthy is a journalist and editor based in Bengaluru. She is a founding member of the NWMI.

WHAT IF KASHMIR IS THE BAROMETER FOR INDIAN JOURNALISM?

How worried should we be?

By Anuradha Bhasin

A mid-career journalist in Kashmir once told me, “publishing of a story, especially with byline always brings thrill to a journalist. Now it just brings dread. Our stories are rarely published. If they are, I no longer share my stories on social media. I share them selectively and request those I share it with to not share it widely.” This pursuit of obscurity may startle you until you realize that the relentless repression of journalists in Kashmir induces this self-obscuring desire -- both for the journalist and the journalist’s work.

If we zoom out of Kashmir, how does one assess the quality of press freedom in India? How does one foresee the future of journalism? Is it nearing extinction? Or will there be a new dawn?

In 2025, India’s global ranking in the World Press Freedom Index improved from 159 (2024) to 151. It would, however, be naïve to frame this as an achievement. The Index by Reporters Without Borders, which notes a drastic drop in global average press freedom score, continues to classify India’s press freedom scenario in the ‘very serious’ category. A recent report by the Free Speech Collective, which studied nearly 15,000 free speech violations, noted a deteriorating pattern of arrests, attacks, and killings, including those of 8 journalists across India.

These statistics may pale in comparison to the staggering counts from China and Russia, or those who die under bombs while wearing a press vest and helmet in Ukraine or Palestine. In India, the suppression of press freedoms is less

violent and less visible. It operates through a thousand cuts that leave no dramatic scars. The mechanism relentlessly deployed is sophisticated and systemic. It operates through sealing or raiding offices, freezing bank accounts, choking advertisement revenue, putting surveillance mechanisms on steroids, and using digital weapons that seek to disrupt access and to snoop. sealing or raiding offices, freezing bank accounts, choking advertisement revenue, putting surveillance mechanisms on steroids, and using digital weapons that seek to disrupt access and to snoop.

Online smear campaigns against journalists and the existence of a powerful ecosystem of embedded media (backed by government-friendly corporates and the government) is not just a garnish.

They project a mirage of diversity, create a semblance of equality where none exists between the resource-rich co-opted media and the small cash-starved independent media, and consequently, legitimise the status quo. Press freedom is not abolished, but practicing it professionally has become suicidal, making information scarce, not fully erased.

One barometer to gauge India's press freedom story is Kashmir, where slow and silent repression takes a whole new scale. In Jammu and Kashmir, this repression goes beyond news outlets having the choice of surrendering to the will of the state, by coercion or by bait. They have to shut down, or face the threat of criminalisation, anti-terror laws, arrests, tax evasion and money laundering cases.

Kashmiri media operates inside a toxic blend of a police state and a surveillance industry. Journalists are arbitrarily detained and interrogated like criminals. Their devices are seized and sometimes returned but only after being tampered with. As a journalist from Kashmir remarked about invasive surveillance technologies, "they don't need spywares like Pegasus in Kashmir. They just summon you for questioning and seize your device." Surveillance exists in both the virtual and real world. Extra-constitutional policies allow the bureaucracy to decide who a bona fide journalist is and permit the police to collect personal data of journalists, including bank account statements and the details of family members. Nothing can be more chilling than the regularity and normalizing of such drills. Many journalists have lost count of the times they have been summoned to police stations. It is now the norm. Very few talk about it. If they do, it doesn't raise an eyebrow. For anyone acquainted with Kashmir's media landscape, this is a familiar setting, where stories other than the official narrative, parroted like a religious chant, have been fading away. 'Non-official' stories that appear occasionally are heavy with gaps, revealing both a breakdown of communication and the sluggish circulation of information. The gaps are filled by anonymity. Not only are the identities of official and unofficial sources hidden, but even the reporter becomes anonymous under fear of the state reprisal.

In 2019, Kashmir experienced a constitutional earthquake. Article 370, which affirmed the region's special status and its historical accession agreement with India, was unilaterally revoked. The state was dismembered into two union territories under direct central control. When democracy was choked, Kashmir's journalism began retreating into the shadows, starting with an internet shutdown. The resumption of this logistical impediment was replaced by a slew of other invisible and insidious ways of blocking information and silencing the journalist. It is the easiest thing to do in a war-battered, militarized setting of Kashmir where fear is the only constant. The shutdown simply assumes different shapes, forms, and intensity.

In 2019, Kashmir was not new to the life-threatening challenges of journalism. During the peak militancy years, sandwiched between the guns of militants and security forces, nearly 20 journalists lost their lives. Many were arrested and suffered terrible consequences. Yet, journalists told stories, even if cautiously. Today, punitive actions such as shutting down news offices, raids, arrests, no-fly lists, and revocation of passports, create a much larger chilling impact in an overwhelming setting of subtle but relentless surveillance and intimidation. This generates constant fear and slowly journalism becomes ghostlike, allowing information to vanish into a black hole.

If the epitaph of Kashmir's journalism was to be written, it would read: "Here lies Kashmir's free press. It didn't die from censorship. It suffocated from an all-pervasive fear."

But is it dead yet?

My experience reviving Kashmir Times digitally with meagre resources led me to an accidental discovery. Working with young freelancers, interns and volunteers began as a necessity but it turned into a mutually beneficial opportunity built on trust and a passion to continue documenting everyday reality. The reporters on the ground found platforms and mentors to guide them and we got stories that had to be told. It took over a year to transition from soft stories to investigations that demanded accountability. And, I must confess, this generation of reporters has been inspiring.

Some of the reporters we work with share their ordeal of being shadowed, intimidated, questioned, or even detained. What is it that makes them continue reporting for the little that they are paid, despite the risks involved? Probably, the same reason that we at Kashmir Times continue our work -- to resist a complete erasure of the press, even as we continue to pay a price.

Is this passion simply something that is ingrained in the DNA of a journalist, or is it a flickering flame within all of us that burns for knowledge and truth? As long as that fire for truth-telling exists in the belly of the journalists and as long as even a few stories, even if read less, puncture propaganda and falsehoods, as long as it shines a light on the truth -- journalism will not die. As long as there are people who passionately believe in the value of truth and the accuracy of information, as long as they believe that the voices of the marginalized must be showcased, as long as there is even one journalist left willing to stick their neck out, journalism will not die.

Journalism in Kashmir may be on the ventilator for now. I'm not ready to write its obituary yet. And this implies hope for journalism in the rest of the country.

Anuradha Bhasin is the Managing Editor of the Kashmir Times and the author of 'A Dismantled State: The Untold Story of Kashmir After Article 370'

HOW AI ADOPTION EXPOSES MEDIA'S EXISTENTIAL CRISIS

By Rohini Lakshané

An unintentional consequence of the adoption of AI in newsrooms and media houses is that it reveals, with uncomfortable clarity, the existential questions the media faces today. Who bears risk, whose knowledge counts, whose labour is dispensable, and whose voices are easiest to sacrifice when efficiency becomes the organising principle?

AI adoption is pressing on the fault lines the industry has historically failed to address. It has been exposing what the industry has been willing to tolerate. Among them are rampant tech-facilitated gender-based violence, the deepening of epistemic exclusion and injustice, and the persistent underpayment and devaluation of women's labour. These questions are embedded in the daily work, safety, and survival of women.

When violence becomes ambient

Women and gender-diverse journalists in India have long faced online abuse, sexualised threats, and coordinated trolling, especially when reporting on politics, caste violence, communalism, or gender. AI-facilitated abuse lends infrastructure to this intent. Attacks on women and gender-diverse mediapersons are produced cheaply, scaled rapidly, and circulated with plausible deniability through synthetic or altered media. ('Deepfake porn' is a harmful term. It is not used in this article. Sexualised or nude imagery created without the explicit consent of the persons depicted is not 'pornography.' It is abuse and potentially a legal offence.)

The imagery need not be believable to be effective. It only needs to exist long enough to exhaust the target and contaminate their professional identity. Its function is to raise the cost of visibility. Harassment becomes ambient rather than episodic. The burden of response falls almost entirely on the person being targeted. Platforms continue to treat such attacks as individual grievances rather than coordinated campaigns. Law enforcement lacks both capacity and clarity. Media organisations may offer moral support but often there is little structural protection. It tells women and gender-diverse persons that visibility is risky, and managing that risk is an individual responsibility.

In recent years, women journalists have found themselves in a time-sink, responding to widely circulated non-consensual AI-generated media depicting them. Rana Ayyub was targeted in 2018 and 2024 when deepfake sexually explicit content depicting her was circulated on social media platforms. American technology journalist Taylor Lorenz has publicly described repeated waves of harassment in which manipulated images and screenshots were used to discredit her reporting. The labour involved—documenting abuse, filing complaints, explaining the context to editors, platforms, lawyers, police, and family members—is invisible and unpaid. Producing imagery that is sexually exploitative or reputationally damaging takes minutes. Disproving it is time-consuming, emotionally draining, and often professionally risky.

Over time, this ambient threat reshapes editorial choices. Beats such as politics, crime, caste violence, gender, communalism, and state power become riskier.

Certain voices become quieter. The press continues, but with fewer women and gender-diverse persons willing or able to remain visible. AI-facilitated harassment is a press freedom issue and an existential threat to journalism.

AI's Potential to Support Women

Conversely, AI has potential to support victim-survivors. A small but growing set of tools demonstrates what is possible when survivor-centred design, feminist ethics, and accountability are treated as non-negotiable. These include systems for documenting and preserving evidence, identifying coordinated abuse patterns, and reducing the cognitive load on those navigating reporting processes.

For instance, Survivor AI by Chayn is designed to help survivors of image-based abuse record incidents, organise evidence, and access relevant information without exposing them to further harm. Other tools focus on clustering abusive content to reveal campaigns rather than isolated incidents—a distinction platforms routinely ignore.

These uses of AI do not make absolute promises of safety, justice, or resolution. They offer support in terms of saved time, reduced labour, and better documented harm. They work only when embedded within survivor-centred processes and backed by institutional will.

In the absence of legal remedies, platform accountability, and newsroom responsibility, such tools cannot counterbalance the broader reality that AI, as currently deployed in media and platform ecosystems, overwhelmingly amplifies harm rather than mitigating it.

Epistemic erasure, not biased output

Large language models (LLMs) trawl journalistic work and present it as decontextualised web search summaries (Google Search AI Overview, for example), answers, and explanations. The systems have no obligation to preserve authorship, intent, or framing. Reporting is scraped, summarised, ranked, paraphrased, and explained by systems that present themselves as neutral bridges between information and the public. As an infrastructure, AI systems increasingly intermediate, at scale, how knowledge and information are recognised, legitimised, and circulated. This places enormous epistemic power power in these AI systems. Because the AI system is privately owned and proprietary, its data, code, and other parts are opaque. This is where the problem of epistemic exclusion becomes existential for the press. Who gets to define reality, whose knowledge is preserved, and whose is rendered disposable?

The training data of AI systems is a record of whose voices were recorded, preserved, and digitised in the first place. LLMs commonly used today disproportionately reflect English-language, urban, upper caste, cis-gender, heteronormative, male, neurotypical, ableist, and mononormative perspectives. Indian-language, feminist, indigenous, neurodivergent, and anti-caste narratives are patchy. Oral histories, local reporting, and community media are often missing entirely. What enters the model is already filtered through power.

Add to that another layer: LLMs are synthetic text generators. They predict the output desired by their users by selecting the phrasing that the LLM considers the most statistically probable based on its training dataset and some parameters. If you have ever noticed that an LLM chatbot was hedging or tempering its replies to your questions towards 'neutrality', you were correct. Hedging is the statistically safest move given how

LLMs are trained and constrained. 'Neutrality' equates erring on the side of caution; it is LLMs' survival strategy. Consider how investigative reporting on caste-based violence or labour exploitation is routinely paraphrased or rewritten by automated systems.

"While some activists and researchers argue that caste-based violence against Dalit workers is a systemic outcome of entrenched social hierarchies and labour exploitation, others suggest that such incidents are complex and cannot be attributed to caste alone. Local authorities maintain that isolated disputes are often driven by personal or economic disagreements rather than structural discrimination."

Or, consider this excerpt from an LLM-generated answer about neurodivergence and disability-related accommodations,

"Some advocates and scholars argue that neurodivergence reflects natural cognitive variation and that many difficulties faced by autistic or ADHD individuals stem from inflexible social and workplace structures. Others contend that these conditions are primarily medical disorders that require treatment and behavioural management… Employers and clinicians note that accommodations must be balanced with productivity demands and safety considerations…"

Years of fieldwork and political analysis are reduced to performatively balanced paragraphs assuring readers that there are 'multiple perspectives.' Feminist terminology gets softened or disclaimed. This phrasing results in epistemic erasure. Through widespread adoption, circulation, and repetition over time, it ends up reinforced as the most legitimate phrasing. For women in the media, especially those writing from marginalised locations, this means our work enters an ecosystem that is more likely to reproduce dominant interpretations than to foreground dissenting ones. It may term our structural critiques as 'opinion' and our lived experience as 'anecdotal.' Content is separated from the conditions of its production. Women mediapersons are treated as sources of information but not as producers of knowledge or as epistemic authorities. This is epistemic injustice.

Feminist journalism calls out patriarchy, caste hierarchy, ableism, state violence, and more. It is intended to be positional. It tells uncomfortable truths and challenges commonly accepted narratives and beliefs. AI systems trained to optimise for statistical probability, symmetry, and acceptability tend to strip such reporting and analysis of precisely those elements that make them disruptive.

Effectively, women journalists' work is rendered visible only after it has been socio-politically sanitised. The facts remain, but the analysis that connects them to power disappears. The media continues to produce 'content', but loses control over how 'knowledge' is interpreted and remembered. Sometimes, epistemic injustice works through censorship, sometimes, through neutrality.

Epistemic exclusion is compounded for women journalists working in Indian languages. AI systems perform unevenly across languages, often losing idiom, cultural reference, or political context. Language journalism has long been undervalued in Indian media. AI inherits and amplifies this hierarchy. English-language reporting becomes the default epistemic reference point. Women journalists are doubly marginalised: first by gender, then by language.
When women journalists see their work misrepresented, uncredited, or politically diluted, trust erodes in technology and in the institutions that adopt it uncritically. Over time, this discourages certain kinds of reporting. Why invest years in building expertise if it will be repackaged into generic output?

In a recent lecture on the geopolitics of knowledge, I argued that digital infrastructures decide which forms of knowing are legible and which are not. The LLM machine as adopted into the media cites no one, argues with no one, and takes responsibility for nothing. As AI-generated summaries and answers become default reference points, this exclusion hardens into infrastructure. The press is competing with systems that appropriate its labour while neutralising its politics. The existential question: if journalistic knowledge can be endlessly repackaged without authorship, accountability, or intent, what exactly is the role of the journalist?

Labour that sustains the illusion of efficiency
Women journalists in India are disproportionately concentrated in roles that are both underpaid and essential to AI workflows, such as copy editing, fact-checking, language desks, audience engagement, and content moderation. These roles absorb the reputational and legal risk for errors introduced by the automated systems that the workers neither chose nor control. Copy editors rewrite AI-generated articles so they do not misgender sources, introduce factual errors, or misrepresent legal cases. Journalists correct mistranslations that destroy nuance. They correct AI hallucinations, gendered and caste bias, restore context, and manage legal and ethical exposure in AI-generated content. This is skilled editorial labour requiring judgement,

experience, and accountability. Yet it is rarely recognised as such. Instead, AI is used to justify stagnant wages, shrinking teams, and the expectation that journalists should simply 'manage' higher volumes of output.

The argument that using AI saves time and labour, and thus increases efficiency, overlooks the distinction between synthetic text generation and journalism. It obscures the labour that prevents automation from causing harm. Women already face a gender pay gap. When journalism is treated as abundant and low-cost content, the labour that sustains its credibility becomes easier to devalue.

Pressing ahead but toward what?

Tech-facilitated violence, epistemic exclusion, and labour exploitation, while seemingly discrete, are problems that reinforce each other. Violence pushes women out of visibility. Epistemic exclusion appropriates their work while it still remains visible. Underpaid labour limits their ability to contest either. AI adoption accelerates this convergence because it magnifies existing inequalities and automates old logics. Together they frame the existential crisis facing the media today. Pressing ahead, then, is not only about faster production or smarter tools. It is about deciding whether journalism will confront the inequalities it has long normalised or allow them to be baked into its future.

Rohini Lakshané is a technologist, interdisciplinary researcher, and Wikimedian.

She is a fellow at FactorDaily, a non-profit tech journalism lab.

INDIAN MEDIA: BETWEEN CREDIBILITY, COMMERCE AND CONSCIENCE

By Vinita Deshmukh

'The Indian Media Barometer 2025', held in Pune in Sept 2025, diagnosed the state of the media in the country and suggested creative solutions for its revival.

The state of journalism in India underwent an unsettling, yet much-needed examination at a closed-door three-day conclave held at the Sri Balaji University in Pune in September 2025. Titled 'Indian Media Barometer 2025', it was a unique session integrating academia and industry.

Conversations at the conclave laid bare a common threat spanning print, television, and digital platforms: while media consumption and its influence remain high, public trust is steadily eroding. The discussions revealed a media ecosystem caught between primary content and readership/viewership, democratic responsibility and ideological convenience, and between speed-driven visibility and credibility-driven journalism. What also emerged, however, were clear pathways for reform: solutions rooted in introspection, transparency, inclusivity, and institutional accountability.

Popular yet distrusted
Despite the rapid rise of digital media, print and television continue to command large audiences. Yet popularity has not translated into credibility. Panellists agreed that both media are grappling with a profound crisis of trust. Audiences increasingly question the authenticity, comprehensiveness, inclusivity, and impartiality of news coverage.

English-language print media was critiqued for its narrow framing of both international and national news. International coverage, panellists observed, remains heavily skewed towards Western perspectives. Events in the rest of the world receive attention only during extraordinary upheavals, mostly layered with opinion, analysis and interpretation, often leaving little room for readers to form independent judgements.

The so-called national newspapers were similarly questioned, pointing towards their largely Delhi-centric coverage with disproportionate focus on North India and Mumbai, leaving vast regions in the rest of the country underrepresented unless events acquire political or sensational value. The violence in Manipur served as an example.

Commercial sway, shrinking editorial
One of the most serious concerns raised was the growing commercial influence on editorial content. Media managements, driven by declining revenues and competitive pressures, are increasingly monetising news. Sponsored content, advertorials, and subtle brand integrations are becoming routine, often without adequate disclosure. This trend, panellists warned, directly undermines journalistic autonomy.

Several panellists mentioned that before any election, paid news was brazen, particularly in regional Marathi newspapers. And the command to indulge in it came straight from the management.

Decision-making authority has moved upward, with media owners and corporate managers dictating editorial frameworks. Many journalists,

panellists noted, are no longer sure whose agenda they are following—public interest or proprietary interest.

Television news was subjected to particularly harsh scrutiny. Caught in an unrelenting TRP race, television journalism has increasingly prioritised spectacle over substance and fanned religious divisiveness. Several panellists admitted they had stopped watching television news altogether due to its perceived bias and lack of credibility.

Print, while faring relatively better, was not absolved. Its decline in investigative depth was attributed partly to television and social media's obsession with immediacy, and partly to what one panellist bluntly termed "sheer laziness" in newsrooms—an erosion of rigorous reporting practices under deadline and resource pressures. Most panellists said that instead of relying on the tips by their reporters, editors decided on the news menu by scanning social media to see which issue is going viral.

Bias and the crisis of inclusivity

The question of bias generated wide agreement and deep unease, while also recognising the complexity of defining the term in a highly polarised society. As one panellist succinctly put it: "If your reporting aligns with my views, you are unbiased. If it does not, you are biased."

What was undisputable is that inclusivity is a casualty today. Religious minorities, lower castes, women, alternative sexualities, and other marginalised groups often receive distorted, stereotypical, or minimal coverage. Newsrooms themselves hold deep imbalances.

One panellist said that in a "new normal" marked by majoritarianism, intolerance, anti-secularism, and the dehumanisation of certain communities, these tendencies are mirrored and sometimes amplified in mainstream media.

Editorial independence under siege

The participants delved deeper into the structural pressures undermining editorial independence. They agreed that corporate, political or ideological interference was no more occasional but systemic in everyday newsroom routines.

Government influence on conventional media has perceptibly grown, leading to timid or inconsistent stances on critical issues. While governments have never welcomed criticism, speakers noted that tolerance levels have declined sharply in recent years. Denial of access to information sought under the RTI Act or through withholding briefings, interviews, or official data, has become a common pressure tactic against reporters, and ends up affecting proper journalistic practice. Worse, when reporters cannot count on their own organisations, self-censorship becomes a survival strategy.

The problem is compounded by the absence of written editorial policies and institutional safeguards in many media houses. Panellists revealed that political leaders and corporate entities often negotiate financial packages with media organisations for assured positive coverage.

The consensus was clear: Journalism cannot reclaim its watchdog role unless accountability begins within the newsroom. Transparency, ethical reaffirmation, and institutional courage are no longer optional virtues—they are existential necessities.

Digital influence without accountability

While print and television face crises of trust, digital media confronts a crisis of credibility and conscience. One panellist described social media as being in its "teenage" phase—powerful, impulsive, and insufficiently self-aware.

Digital platforms now surpass print in influence due to their technological agility and reach across age groups. But the digital ecosystem has dangerously blurred the lines between editorial content, sponsored material, and paid news. Unlike traditional print media that adhere to disclosure norms, online platforms often neglect transparency. The result is an audience unable to distinguish journalism from advertising or propaganda.

Trolling emerged as a major concern. While digital platforms allow unprecedented public participation, unchecked trolling, often by anonymous or fake profiles, has fostered harassment, intimidation, and misinformation.

Cyberbullying, extortion, and coordinated hate campaigns reflect what one speaker called a "crisis of empathy" in social media spaces. Panellists called for stronger verification mechanisms to curb manipulation and restore accountability.

The emotional and psychological impact of digital news was another area of concern. With real-time analytics replacing TRPs, content is increasingly designed for instant engagement rather than informed understanding.

Restoring trust and purpose

Amid this sobering assessment, the discussions also offered constructive solutions. A key proposal was the creation of an independent media ombudsman. Such a body could function as an internal conscience-keeper, ensuring accountability, addressing public grievances, and reinforcing ethical standards. It also called for clear editorial policies to safeguard independence and institutionally back reporters; and strengthening professional autonomy, so that journalists are not left isolated against political or corporate pressure. The need for diversity and inclusion in newsrooms was stressed upon, ensuring representation of marginalised communities to broaden perspectives.

It insisted on transparency in disclosure norms, especially in digital media, as well as digital literacy initiatives for both journalists and audiences, equipping them to navigate misinformation, AI-generated content, and algorithm-driven news feeds.

Finally, the panellists agreed that the future of Indian media depends not merely on technology or market adaptation, but on moral clarity, with credibility as the only sustainable currency.

Vinita Deshmukh is a senior journalist and consulting editor of Corporate Citizen magazine. She is based in Pune.

DOING OUR WORK, NOT JUST OUR JOBS

By Neeta Kolhatkar

2026 began on a good note. Mumbai was washed by a drizzle that brought down the pollution levels and that was the day social media platforms came alive with the video of NDTV reporter Anurag Dwary questioning Madhya Pradesh's Urban Development minister Kailash Vijayvargiya about the deaths of citizens due to Indore's water contamination.

Vijayvargiya was seen and heard dismissing the question. "Oh, leave it, don't ask useless questions," he said. He went on to use the word "ghanta", Hindi slang for nonsense.

Dwary stood up for himself and reminded the minister to speak politely instead of dismissing the question.

With this, Dwary did two things: he did his job of asking pertinent questions, and he reminded the minister of his responsibility as an elected representative. When 23 people have died, he pointed out that the leader is accountable.

This event was all the more heartening in the context of the downfall of journalistic responsibility in India. In the last 15 years, the media has been taken over by anchors known to be for or against the Bharatiya Janata Party-led government, who shout out their pro- or anti- stands. We don't often see reporters on television news being given the space to question politicians. As the ownership of television channels has gone into the hands of Ambani or Adani, the management has curtailed the freedom of the journalists to go beyond simply 'reporting' an incident.

This is not coincidence, but systematic control. It will serve us well to remember the tense 2002 interview in which Narendra Modi, then chief minister of Gujarat, now India's Prime Minister, told the BBC that his only regret about his government's handling of the 2002 riots in Gujarat was his failure to handle the media. The rare interview is part of a two-part documentary series India: The Modi Question (January 2023), which is blocked in India.

With governance intensely centralised and every institution slowly and steadfastly dismantled, the media, once considered the fourth pillar, would not have been behind. One by one, media houses have been bought over. Management heads rolled and journalists supportive of the BJP government have been hired or retained in television channels. Many critics of Modi have taken a middle path, sometimes even tweeting admiration to be relevant or get access. Newspapers are playing a fine balancing act with editorials and news, with one critical article for every four or five articles in praise of New India or PM Modi. There is a huge trust deficit today in television news and even newspapers, as the audience sees more gimmicks than accurate, verified, field-reported news.

India's rank on the Press Freedom Index has been poor, at 159 in 2024 and 151 in 2025. On December 31, 2025, the International Federation of Journalists' (IFJ) Final Killed List report "deplores the killing of 15 journalists in the Asia-Pacific region, including four in India, three in Pakistan, three in the Philippines, two in Bangladesh, plus two in Afghanistan and one in Nepal. Of particular note was the brutal murder of Indian journalist Mukesh Chandrakar on January 1. He was beaten to death with an iron bar for his reporting and later found in a septic tank."

Reporting Barriers

It is nearly impossible to report the news impartially, as the government blocks all legitimate avenues. The PM does not hold press conferences or answer media questions. Journalists have been physically stopped from covering rapes, murder or graft cases. For instance, Siddique Kappan, a Delhi-based Malayali journalist, was arrested by the Uttar Pradesh police in October 2020 while on his way to cover the Hathras rape case. He is out on bail now.

Like Kappan, a total of 361 journalists were put behind bars in the last few years. The Committee to Protect Journalists (CPJ) had written to PM Modi ahead of International Human Rights Day on December 10, 2025 that India is a signatory to the International Covenant on Civil and Political Rights, and it was incumbent upon the government to "uphold its international and domestic human rights obligations".

It said that the "continued detention and harassment of journalists risks eroding India's reputation as the world's largest democracy and a leading voice of the Global South. To mark International Human Rights Day, we ask that your government take steps to allow all journalists imprisoned in India to return to their families and continue their work without fear of reprisal." This appeal was made against the backdrop of reporters Irfan Mehraj and Rupesh Kumar Singh who were still behind bars then.

The authorities and their supporters dismiss critical journalists as anti-national troublemakers, and harass them with litigation. The Hindu's Gujarat journalist Mahesh Langa has been accused by the Enforcement Directorate of fraud. Kishorechandra Wangkhem, a journalist from Manipur, talks about facing many legal charges under National Security Act and sedition laws.

What Dwary did is common journalistic practise: ask questions, stand up for the profession when dismissed. But his voice stands out today because that basic principle of journalism is all but erased, since 2014. But it is time to revive it. Journalists have no way to survive than to stand firmly, and stick to this form of old-school journalism. It wins the public's heart, it does have an impact. Even though NDTV removed the video from its X handle, it has gone viral.

Forging ahead

In my book The Feared, Kishorechandra says that his fight for justice has been lonely, but he insists that remaining silent is not the way for journalists.

"My silence would be used against the common people. The authorities would have been more forceful in suppressing the voices of those who are underprivileged. I realised I should take the lead in fighting and speaking up against the inhuman treatment meted out by the authorities," he told me.

According to a Reuters Institute study on how 2025 shaped journalism, "2025 has been a devastating year for the profession, with audiences turning away from traditional news outlets, AI models transforming the news ecosystem, funding cuts from governments and platforms damaging newsrooms, and Israel harassing and killing dozens of Palestinian journalists in Gaza and the West Bank."

And yet, journalists in Gaza have actually shown how to do journalism in the worst times. They have recorded evidence, even though it has cost them their lives. They have documented attacks by Israel, going beyond oral histories, to prevent the victors alone from defining history in their own terms. The reporters in Gaza have shown that it is binding on journalists to tell the truth. While sceptics and government authorities will challenge the truth, journalists are the primary source of information on many occasions. This entails challenging the lies of elected representatives, the policies that are not good for citizens, and the violence wielded or shielded by those in power.

Journalists need to establish trust with the reader and viewer, as shown in 'Cover Up', a Netflix documentary on the 88-year-old Pulitzer-winning American journalist Seymour Hersh. He was the

first to break the story of a US army massacring Vietnamese civilians at My Lai in 1969. Yet again, 35 years later, he reported on the gruesome torture by US soldiers of inmates at Abu Ghraib prison in Iraq. The horrific images he managed to publish are still seared in many of our memories.

Better together

When journalists come together, we can change the narrative. In the last five years, there has been a rise in authoritarian governments across the world. In the US, in October 2025, the Pentagon implemented a 21-page memorandum outlining strict rules for media representatives that significantly restricted journalist access, and established new standards for publishing information and interacting with department personnel. It was truly inspiring to see journalists from 30 news outlets declining to cooperate and returning their media passes. These included reporters from The Associated Press, Bloomberg, Politico, The Atlantic, The Guardian, The New York Times, The Wall Street Journal, The Washington Post, Reuters, and CNN.

Journalists are better equipped and empowered than the general public. Access to information and officials, the know-how of filing for queries under the Right to Information Act, the ability to move the courts – all of these are at our disposal. Today, journalists are even running their own YouTube channels and using social media platforms to do in-depth news.

The problem arises when journalists expect the electoral mandate to effect the change. But when voters bring the same leaders back to power, it is because the media has failed in its basic duty to inform the public of the truth, of the slow erosion of our rights and freedoms, of what the country is losing. We cannot blame unempowered citizens when the media perpetuates the doings of the current administration with our silences.

Those in power need to be held accountable, there are no two ways about it.

The only way forward is for journalists, in large numbers, to do our real work – not just hold on to our jobs.

Neeta Kolhatkar is a senior journalist and author of "The Feared: Conversations with 11 political prisoners" (2024).

കേരളത്തിലെ സ്ത്രീവാദ സംഘടനകളുടെ മാറുന്ന മുഖം

ആർ. പാർവതി ദേവി

THE CHANGING FACE OF FEMINIST ORGANISATIONS IN KERALA

By R.Parvathi Devi

സംഘകാല സ്ത്രീകൾ താരതമ്യേന മെച്ചപ്പെട്ട സ്വാതന്ത്ര്യവും സമത്വവും അനുഭവിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും കാലക്രമേണ കേരളത്തിൻറെ സാമൂഹ്യഘടനയിൽ ഉണ്ടായ പരിവർത്തനങ്ങൾ പുരുഷാധിപത്യപരമാകുകയും സ്ത്രീകൾ അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ട വിഭാഗമായി പരിണമിക്കുകയും ചെയ്തതായി കാണാം. മത, ജാതി, വർഗ സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീകൾ മുഖ്യധാരയിൽ നിന്നും അകറ്റി നിർത്തപ്പെട്ടു. ബ്രാഹ്മണാധിപത്യത്തോടെ സ്ത്രീകൾ അടിമസമാനമായ അവസ്ഥയിലേക്ക് മാറി. ചാതുർവർണ്യം കേരളത്തിൻറെ സാമൂഹ്യക്രമമായി തീർന്നു. ലിംഗപരമായ അസമത്വം എല്ലാ വർഗങ്ങളിലെയും സ്ത്രീകൾ അനുഭവിക്കുമ്പോഴും വർണ വ്യവസ്ഥയുടെ ശ്രേണീക്രമത്തിനനുസരിച്ചുള്ള അടിച്ചമർത്തലുകൾ സ്ത്രീകൾ നേരിടേണ്ടി വന്നു. അറബ്, ചൈനീസ്, ഡച്ച് , പോർച്ചുഗീസ് സ്വാധീനങ്ങൾ കേരളത്തിൻറെ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പ്രത്യേകതകൾ മൂലം ഉണ്ടായെങ്കിലും സ്ത്രീയവസ്ഥയിൽ പുരോഗമനപരമായ മാറ്റം ഉണ്ടായത് ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ മാത്രമാണ്.

നവോത്ഥാനം

ആധുനിക കേരളസൃഷ്ടിക്ക് വിത്തുപാകിയ നവോത്ഥാനം ആദ്യമായി സ്ത്രീകളുടെ ജീവിതത്തെ വിമർശനാത്മകമായി വിലയിരുത്തി. മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായി പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും ഉയർന്നു വന്ന കേരള നവോത്ഥാനം ജാതിവ്യവസ്ഥക്കും അതിൻറെ ഭാഗമായ മാറ്റി നിർത്തലുകൾക്കും എതിരെയുള്ള പ്രതിരോധം കൂടിയായിരുന്നു. ഇത് സ്ത്രീകളെക്കുറിച്ചുള്ള കാഴ്ചപ്പാടുകളിലും പുരോഗമനപരമായ മാറ്റത്തിനു സഹായിച്ചു.

മഹാത്മാ അയ്യങ്കാളി, ശ്രീ നാരായണ ഗുരു, പൊയ്കയിൽ അപ്പച്ചൻ, മക്തി തങ്ങൾ, ആറാട്ടുപുഴ വേലായുധ പണിക്കർ, തുടങ്ങിയ സാമൂഹ്യ പരിഷ്കർത്താക്കൾ കുടുംബം, വിവാഹം തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച യാഥാസ്ഥിക പുരുഷാധിപത്യ ധാരണകൾ പൊളിച്ചെഴുതാൻ മുൻകൈ എടുത്തു. തിരണ്ടുകല്യാണം, ബാലവിവാഹം, ബഹുഭാര്യത്വം, ബഹുഭർതൃത്വം തുടങ്ങിയവയൊക്കെ എതിർക്കപ്പെട്ടു. നമ്പൂതിരി സമുദായത്തിൽ വിധവാ വിവാഹം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് സാമൂഹ്യപ്രവർത്തകർ സ്വയം വിധവകളെ വിവാഹം ചെയ്തു മാതൃക കാട്ടി. സ്ത്രീകളുടെ വസ്ത്രധാരണത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വിലക്കുകൾ മറികടക്കുന്നതിനായി നടന്ന സമരങ്ങൾ ചരിത്രത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തപ്പെട്ടു. വിഖ്യാതമായ മാറുമറക്കൽ സമരത്തിനു പിന്നിൽ ക്രിസ്ത്യൻ മിഷനറിമാരുടെ സ്വാധീനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ആധുനിക വിദ്യാഭ്യാസം സ്ത്രീകളെ പരിഷ്കൃതരാക്കുകയും അവകാശബോധത്തിലേക്കവരെ ഒരു പരിധി വരെ നയിക്കുകയും ചെയ്തു. അതേ സമയം തന്നെ ക്രിസ്ത്യൻ സദാചാരസങ്കല്പങ്ങൾസ്ത്രീവിരുദ്ധമായിതുടർന്നുവെന്നത് മറക്കാനാകില്ല. കേരളസമൂഹത്തിൽ ഇപ്പോഴും വേരൂന്നി നിൽക്കുന്ന സ്ത്രീവിരുദ്ധ സദാചാരസംസ്കാരത്തിന് ഒരു പ്രധാനകാരണം മിഷനറിപ്രവർത്തനം ആണെന്നതിനും തർക്കമില്ല.

1888 ൽ ശ്രീനാരായണ ഗുരു അരുവിപ്പുറത്ത് നടത്തിയ ശിവലിംഗ പ്രതിഷ്ഠ ചരിത്രത്തെ വഴിതിരിച്ചു വിട്ട നിർണായക സംഭവമായിരുന്നല്ലോ. തുടർന്ന് കേരളത്തിൻറെ സാമൂഹ്യ, സാംസ്കാരികസാമ്പത്തിക മേഖലകളിൽ ഉണ്ടായ വിപ്ലവകരമായ മാറ്റങ്ങളുടെ കൊടുങ്കാറ്റ് ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിലേക്കും ആഞ്ഞടിക്കുകയായിരുന്നു.

ദേശീയപ്രസ്ഥാനം

'സ്വാതന്ത്ര്യം സമത്വം' എന്ന മുദ്രാവാക്യം ലോകമെങ്ങും അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ കേരളവും അതിനൊപ്പം നിന്നു. ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യസമരവും ജനാധിപത്യചിന്തകളും മഹാത്മാ ഗാന്ധിയുടെ കാന്തികസാന്നിധ്യവും സ്ത്രീകളെ വീടിൻറെ നാലു ചുമരുകൾക്കു പുറത്തേക്ക് നയിച്ചു. പരമ്പരാഗത, യാഥാസ്ഥിതിക കുടുംബങ്ങളിലെ സ്ത്രീകൾ സർവവും ഉപേക്ഷിച്ച് ദേശീയപ്രസ്ഥാനത്തിൽ അണിനിരന്നു. അക്കാമ്മ ചെറിയാൻ, ആനി മസ്ക്രീൻ , കുട്ടിമാളു അമ്മ എന്നിവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എടുത്തു പറയേണ്ടതാണ്.

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി

1930കളിൽ തൊഴിലാളി, കർഷക വിഭാഗങ്ങളെ അണിനിരത്തി കൊണ്ട് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനം കേരളത്തിൽ വളർന്നു തുടങ്ങി. തൊഴിലാളി വർഗസ്ത്രീകൾ കൂലിക്കും വേലക്കും നീതിക്കും വേണ്ടി സമരപഥങ്ങളിലേക്ക് കടന്നു വന്നു. എന്നാൽ ക്രൂരമായ അടിച്ചമർത്തലും മർദനവുമാണ് അധികാരികളിൽ നിന്നും ഈ സ്ത്രീകൾ നേ

രിട്ടത്. അന്നത്തെ സ്ത്രീകളുടെ ത്യാഗവും അധ്വാനവും വേണ്ടത് പോലെ ഇനിയും അടയാളപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാ യെന്നതാണ് യാഥാർഥ്യം. ലാത്തിക്ക് പ്രസവിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ ലാത്തി കുഞ്ഞുങ്ങളെ പ്രസവിച്ചേനെ എന്നാണ് ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് വനിതാ നേതാവ് അക്കാലത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത്.

സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന സവിശേഷമായ പ്രശ്നങ്ങൾ അധി കരിച്ചുള്ള സമരങ്ങൾ കുറവായിരുന്നുവെങ്കിലും പല ഇടങ്ങ ളിലും പ്രാദേശികമായ പ്രശ്നങ്ങൾ ഉയർത്തി സ്ത്രീകളുടെ സമരങ്ങൾ നടന്നിരുന്നു. ആലപ്പുഴയിലെ കയർ തൊഴിലാ ളി സ്ത്രീസംഘങ്ങൾ അതിൽ പ്രധാനമാണ്. കെ.ആർ. ഗൗരിയമ്മ, റോസമ്മ പുന്നൂസ്, സുശീല ഗോപാലൻ തുട ങ്ങിയ നേതാക്കൾ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ വളർച്ചക്ക് അതുല്യമായ സംഭാവനകളാണ് നൽകിയത്.

1942 ൽ കമ്മ്യുണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ കേരള മഹിളാ സംഘം കോഴിക്കോട് രൂപീകരിച്ചു. പ ിന്നീട് 1954 ലാണ് അഖിലേന്ത്യാടിസ്ഥാനത്തിൽ ദേശീയ മഹിളാ ഫെഡറേഷൻ രൂപീകരിക്കുന്നത്. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ പിളർപ്പിന് ശേഷം 1981 ൽ മാത്രമാണ് സിപിഐഎമ്മിനോട് ആഭിമുഖ്യമുള്ള വനിതാ പ്രസ്ഥാ നമായി അഖിലേന്ത്യ ജനാധിപത്യ മഹിളാ അസോസിേ യഷൻ രൂപീകൃതമായത്. വിലക്കയറ്റം, തൊഴിലില്ലായ്മ, തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾ ആണ് പ്രധാനമായും ഈ വനി താ സംഘടനകൾ ഏറ്റെടുത്തത്. സ്ത്രീകളെ രാഷ്ട്രീയ മായി ബോധവത്കരിക്കുവാനാണ് ശ്രമം നടന്നത്.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം

ദേശീയപ്രസ്ഥാനത്തിൻറെ ഭാഗമായ പ്രവർത്തനങ്ങളാ യിരുന്നു മഹിളാസമാജങ്ങൾ. സ്ത്രീസംരംഭകത്വത്തി നും തൊഴിലിനും സാമ്പത്തിക സ്വാശ്രയത്വത്തിനും ഊ ന്നൽ നൽകികൊണ്ടായിരുന്നു മഹിളാസമാജങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം. സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിയോടെ വികസന അജണ്ട കളുടെ സ്വഭാവത്തിൽ മാറ്റംവന്നു. സാമ്പത്തികപു രേ ാഗതിക്ക് പ്രാധാന്യം കൊടുത്തുകൊണ്ടാണ് കേന്ദ്ര സം സ്ഥാന സർക്കാരുകൾ തീരുമാനങ്ങൾ എടുത്തത്.

ആധുനിക ലോകത്തിനൊപ്പം നിൽക്കാനുള്ള തത്രപ്പാ ടിൽ ആയിരുന്നു നയതന്ത്രജ്ഞരും രാഷ്ട്രീയനേതൃത്വ വും. വനിതാക്ഷേമം എന്നതായിരുന്നു ലിംഗനീതിയുടെ മേഖലയിലെ ലക്ഷ്യം. സ്ത്രീകൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം എന്ന തിന് വലിയ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കാൻ കേരളത്തിന് സാധിച്ചു. ആധുനിക സമൂഹത്തിലേക്കു നീങ്ങുവാൻ സ്ത്രീകൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം വേണമെന്ന് സ മൂഹവും അംഗീകരിച്ചു. കുടുംബത്തെ നല്ല രീതിയിൽ നയിക്കാ നുള്ള പ്രാപ്തിയാണ് സ്ത്രീകൾക്ക് വേണ്ടതെന്ന് പ ുരുഷാധിപത്യ സമൂഹം വിദഗ്ധമായി പറഞ്ഞു വച്ചു. ആണധികാര അണുകുടുംബ വ്യവസ്ഥക്ക് സ ഹായക മാകുന്ന തരത്തിൽ കൂട്ടുകുടുംബസംവിധാനത്തെ നിയ മംമൂലം ഇല്ലാതാക്കി. ഏറ്റവും ജനാധിപത്യവിരുദ്ധമായ അണുകുടുംബത്തിലെ വീട്ടടിമയായി സ്ത്രീ മാറി.

ഫെമിനിസ്റ്റ് സംഘടനകൾ

ഫെമിനിസം കേരളത്തിന് പരിചിതമായത് വളരെ വൈകിയാണ്. 1975ൽ ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ ബീജിംഗ് സമ്മേളനം ലോകമെമ്പാടും ഉണ്ടാക്കിയ സ്വാധീനത്തി ൻറെ പ്രകമ്പനങ്ങളിൽനിന്നും കേരളത്തിനും മാറി നിൽ ക്കാനായില്ല. സ്വതന്ത്രഇന്ത്യ സ്ത്രീകളോട് നീതി പുലർ ത്തിയില്ലെന്ന ചിന്തയും പ്രബലമായി തുടങ്ങിയിരുന്നു. രാഷ്ട്രീയാധികാരകേന്ദ്രങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെ അസാ ന്നിധ്യം വലിയ തോതിൽ വിമർശിക്കപ്പെട്ടു. ദേശീയ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ സജീവമായിരുന്ന സ്ത്രീകൾ ഏറെ പ്പേരും ഇന്ത്യ സ്വതന്ത്രമായതോടെ വീടുകളിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോയി. പാർലമെൻറിലും നിയമസഭയിലും സ്ത്രീകൾക്ക് അർഹമായ പ്രാതിനിധ്യം ലഭിച്ചില്ല.

ബീജിംഗ് സമ്മേളനത്തിന് ശേഷം സ്വതന്ത്ര സ്ത്രീ സംഘടനകൾ ഇന്ത്യയിലെ പ്രധാന നഗരങ്ങളിൽ രൂപ ീകൃതമാകുകയും ലൈംഗികാതിക്രമങ്ങൾ,സ്ത്രീധനമര ണങ്ങൾ എന്നീ പ്രശ്നങ്ങൾ ഉയർത്തിക്കൊണ്ട് ശക്ത മായ പ്രക്ഷോഭ സമരങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

നാഗ്പൂരിൽ മഥുര എന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയെ പോലീ സുകാർ ബലാത്സംഗം ചെയ്ത സംഭവം ഇന്ത്യയൊട്ടാ കെ വലിയ കോളിളക്കം സൃഷ്ട്ടിച്ചു. ഇതിൻറെയൊക്കെ തുടർച്ചയെന്നോണം 1985 ൽ പാലക്കാട് 'മാനുഷി 'എ ന്ന ആദ്യ ഫെമിനിസ്റ്റ് സംഘടന കേരളത്തിൽ ഉദയം ചെയ്തു. പ്രമുഖ സാഹിത്യകാരി സാറ ജോസഫിൻറെ നേതൃത്വത്തിൽ ആണ് മാനുഷി രൂപീകരിക്കുന്നത്. തൃ ശൂർ ജില്ലയിൽ ബാലാമണി എന്ന യുവതിയെ അതിർ ത്തി തർക്കത്തെ തുടർന്ന് നഗ്നയാക്കി തെരുവിലൂടെ നടത്തുകയും ഭ്രഷ്ട്ട് കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത സംഭവ മാണ് മാനുഷി ആദ്യമായി ഏറ്റെടുത്തത്.

മാനുഷിക്ക് ശേഷം ഉണ്ടായ ബോധന, പ്രചോദന , പ്രബുദ്ധത തുടങ്ങിയ ഫെമിനിസ്റ്റ് സംഘടനകളുടെ ഇടപെടൽ ലിംഗരാഷ്ട്രീയത്തെ മുഖ്യധാരാവ്യവഹാരങ്ങ ളുടെ ഭാഗമാക്കി മാറ്റി. സ്ത്രീലൈംഗികത, ശരീരത്തിന ുമേലുള്ള അധികാരം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യു ന്നതിനും ഫെമിനിസ്റ്റ് ഇടപെടലുകൾക്ക് സാധിച്ചു.

രാഷ്ട്രീയ വനിതാസംഘടനകളും സ്വതന്ത്ര സംഘ ടനകളും സംയുക്തമായി നടത്തിയ നിരവധി സമര ങ്ങളും ഇക്കാലയളവിൽ ശ്രദ്ധേയമാണ്. പോലീസു കാർ നടത്തിയ കൂട്ടബലാത്സംഗമാണ് ഇടുക്കിയിലെ തങ്കമണി സംഭവം. സ്ത്രീ സംഘടനകൾ ഐക്യത്തോ ടെ ഇതിനെതിരെ പ്രക്ഷോഭം നടത്തി. അക്കാലത്ത് സ്ഥിരമായി പത്രങ്ങൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിരുന്ന സ്റ്റൗ പൊട്ടിത്തെറിച്ച് സംഭവിക്കുന്ന സ്ത്രീധനമരണങ്ങൾ സ്ത്രീപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ പ്രതിഷേധത്തിനിടയാക്കി. വടക്കേയിന്ത്യയിലെന്നപോലെ സ്ത്രീധനസമ്പ്രദായം കേര ളത്തിൽ പ്രബലമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ 1980 കളിൽ എല്ലാ മതജാതി വിഭാഗങ്ങളിലും സ്ത്രീധനം സാധാരണമായി.

എല്ലാ വനിതാ സംഘടനകളും ചേർന്ന് സ്ത്രീവേദി എന്ന കൂട്ടായ്മ തിരുവനന്തപുരം ആസ്ഥാനമായി ആരം ഭിച്ചു. പിന്നീട് വിവിധ പ്രചാരണ, പ്രതിഷേധ പരിപ ാടികൾ സ്ത്രീവേദി കേരളം ഒട്ടാകെ നടത്തി. സൂര്യനെ ല്ലി, വിതുര, കുണ്ടറ, പന്തളം തുടങ്ങി സ്ഥലപ്പേരുക ളിൽ അറിയപ്പെടുന്ന കൂട്ടബലാത്സംഗ സംഭവങ്ങൾ കേരള മനസാക്ഷിയെ ഞെട്ടിച്ച കാലമാണ് 1990കൾ. വനിതാ സംഘടനകൾ തെരുവുകൾ പിടിച്ചെടുത്ത കാ ലഘട്ടമാണിത്. ആവേശകരമായ പ്രക്ഷോഭങ്ങൾക്ക്

സ്ത്രീകൾ നേതൃത്വം കൊടുത്തു. രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കൾ ഉൾപ്പെട്ട ഐസ് ക്രീം പാർലർ കേസ് കേരളത്തിൻറെ ഭരണമാറ്റത്തിന് പോലും ഇടയാക്കി. പോലീസ് മർദനവും അറസ്റ്റും തടവും സ്ത്രീകൾ നേരിട്ടു . രാഷ്ട്രീയനേതൃത്വത്തിനെയും സർക്കാരിനെയും

നിയമസംവിധാനത്തെയും പോലീസിനെയും സ്ത്രീ സംഘടനകൾ വിചാരണ ചെയ്തു. ലൈംഗിക കുറ്റവാളികളെ സ്ഥാനാർത്ഥികൾ ആക്കുന്നതിനെതിരെ സ്ത്രീവേദി കരുത്തുറ്റ പ്രക്ഷോഭപ്രചാരണങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. രണ്ട് ഐഎഎസ് വനിതകൾ ആക്രമിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ തൊഴിലിടങ്ങളിലെ ലൈംഗികാതിക്രമങ്ങൾക്കെതിരെയുള്ള നിയമം നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സർക്കാരിൽ സ്ത്രീകൾ സമ്മർദം ചെലുത്തി. കോടതികളിൽ നിന്നും വരുന്ന സ്ത്രീവിരുദ്ധ വിധിന്യായങ്ങൾക്കെതിരെ സ്ത്രീകൾ പരസ്യമായി രംഗത്തു വന്നു.

സാംസ്കാരികപ്രതിരോധം

ലൈംഗികാക്രമണങ്ങൾക്കെതിരെ തെരുവിൽ നടത്തുന്ന പോരാട്ടത്തിനു പുറമെ സാമൂഹ്യ, രാഷ്ട്രീയ, സാംസ്കാരിക മണ്ഡലങ്ങളിലും സ്ത്രീപക്ഷ ചർച്ചകൾ സജീവമായി. ആഗോളവത്കരണത്തിൻറെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ സ്ത്രീകളെ വസ്തുവത്കരിക്കുന്നതിനെതിരെയുള്ള സാംസ്കാരിക പോരാട്ടങ്ങൾക്കും കേരളം വേദിയായി. സ്ത്രീകളുടെ നാടകവേദികൾ , പെണ്ണെഴുത്ത് ചർച്ചകൾ, മാധ്യമങ്ങളുടെ സ്ത്രീവിരുദ്ധതക്കെതിരായ പ്രചാരണങ്ങൾ, സൗന്ദര്യമത്സരങ്ങൾക്കെതിരെ സമരങ്ങൾ, എന്നിവയാൽ സാംസ്കാരിക രംഗം പ്രക്ഷുബ്ധമായി. സുറിയാനി ക്രിസ്ത്യൻ സ്ത്രീകൾക്ക് കുടുംബ സ്വത്തിൽ അവകാശം ലഭിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി മേരി റോയ് നടത്തിയ നിയമ യുദ്ധം വിജയിച്ചത് എടുത്തുപറയേണ്ടതാണ്.

1992 ൽ പഞ്ചായത്തിരാജ് ഭേദഗതി തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സ്ത്രീകൾക്ക് 33 ശതമാനം സംവരണം അനുവദിച്ചത് സ്ത്രീകളുടെ ദീർഘകാലമായ ആവശ്യത്തിൻറെ സാക്ഷാത്കാരമായിരുന്നു. ഏറെ താമസിക്കാതെ അത് 50 ശതമാനം ആയി കേരളത്തിൽ ഉയർത്തി.

ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൻറെ അൻപതാം വാർഷികത്തിൽ രാഷ്ട്രീയാധികാരത്തിൽ തുല്യ പങ്കാളിത്തം എന്ന മുദ്രാവാക്യമാണ് സ്ത്രീകളുയർത്തിയത്. അസംബ്ലിയിലും പാർലമെൻറിലും സ്ത്രീകൾക്ക് സംവരണം ആവശ്യപ്പെട്ട് ഇന്ത്യ ഒട്ടാകെ നടന്ന സമരത്തിൽ കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകളും പങ്കാളികളായി. രാഷ്ട്രീയ കക്ഷി നേതാക്കളുമായി പല തലങ്ങളിൽ സ്ത്രീസംഘടനകൾ ചർച്ച നടത്തുകയും അവർക്കുമേൽ സമ്മർദം ചെലുത്തുകയും ചെയ്തു.

1998 ൽ രൂപീകൃതമായ കുടുംബശ്രീ സ്ത്രീശാക്തീകരണത്തിൻറെ പുതിയ മാതൃകയായി . ദാരിദ്ര്യ നിർമാർജനം എന്നതിൽ നിന്നും വളർന്ന കുടുംബശ്രീ ഇന്ന് പ്രാദേശികവികസന പങ്കാളിയെന്ന പദവിയിലാണ് എത്തിനിൽക്കുന്നത്. 46 ലക്ഷം സ്ത്രീകൾ കുടുംബശ്രീയിൽ ഇന്ന് അംഗങ്ങളാണ്.

നവമുന്നേറ്റങ്ങൾ

നവയുഗപ്പിറവി പുതിയ പ്രശ്നങ്ങൾക്കും പുതിയ പ്രതികരണ രീതികൾക്കും സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. സ്വതന്ത്രസംഘടിത വനിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ കേരളത്തിൽ ഏതാണ്ടില്ലാതെയായി . ഒറ്റപ്പെട്ട സമരങ്ങളും വ്യക്തിഗതമായ പ്രതികരണങ്ങളും വർധിച്ചു വന്നു. ദൈനംദിന ജീവിതത്തിലെ അടിച്ചമർത്തലുകൾക്കെതിരെ സ്ത്രീകൾ സധൈര്യം മുന്നോട്ടു വന്നു തുടങ്ങി. വസ്ത്രധാരണം സംബന്ധിച്ച പരമ്പരാഗതധാരണകൾക്കെതിരെ പലരും പ്രതിഷേധം ഉയർത്തി. അധ്യാപികമാർ സാരി ധരിക്കണമെന്ന അലിഖിത നിയമം പ്ര തിഷേധത്തെ തുടർന്ന് ഇല്ലാതായി.

കടകളിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് ഇരിക്കാനുള്ള അവകാശത്തിനായി 'പെൺകൂട്ട്' എന്ന സംഘടനാ നടത്തിയ പോരാട്ടം ഫലം കണ്ടു. സർക്കാർ ഇടപെടുകയും അത് നിയമം ആകുകയും ചെയ്തു.തീവണ്ടിയിൽ വച്ച് സൗമ്യ എന്ന യുവതിയെ ഗോവിന്ദച്ചാമി ബലാത്സംഗം ചെയ്ത സംഭവം പൊതുഇടങ്ങളുടെ സ്ത്രീവിരുദ്ധതയെ സംബന്ധിച്ച തുറന്ന ചർച്ചകൾക്കിടയാക്കി. തീവണ്ടിയും റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനും സ്ത്രീസൗഹാർദപരമാക്കേണ്ടതിൻറെ ആവശ്യകത ചർച്ചചെയ്യപ്പെട്ടു. 2012 ലെ നിർഭയ സംഭവത്തിൻറെ അലയൊലികൾ കേരളത്തിലും ആഞ്ഞടിച്ചു. ആയിരങ്ങളാണ് തെരുവുകളിൽ തടിച്ചുകൂടിയത് .

ശബരിമല സ്ത്രീപ്രവേശം

2018 കേരളത്തിലെ ലിംഗനീതിചരിത്രത്തിലെ സവിശേഷ അധ്യായമാണ്. ശബരിമലയിൽ സ്ത്രീകൾക്ക് പ്രവേശനം ആകാമെന്ന് സുപ്രീം കോടതി വിധി ഉണ്ടായത് വൻവിവാദത്തിനു തിരികൊളുത്തി. 2006ൽ, ഇന്ത്യൻ യംഗ് ലോയേഴ്സ് അസോസിയേഷനിലെ ആറ് വനിതാ അംഗങ്ങൾ, ശബരിമലയിൽ പ്രത്യുൽപാദന പ്രായത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾക്കുള്ള വിലക്ക് നീക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട്, സുപ്രീം കോടതിയിൽ ഹർജി നൽകിയതാണ് തുടക്കം. 2018 ൽ സുപ്രീംകോടതി വിലക്ക് നീക്കണമെന്ന് വിധിച്ചതോടെ യാഥാസ്ഥിതിക ശക്തികൾ പ്രതിഷേധമുയർത്തി തെരുവിലിറങ്ങി. തങ്ങൾ അശുദ്ധരാണെന്ന് ഈ പക്ഷത്തെ സ്ത്രീകൾ പ്രഖ്യാപിച്ചു. എന്നാൽ കോടതിവിധിയുള്ളതിനാൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ കയറുവാൻ തീരുമാനിച്ച് ഏതാനും സ്ത്രീകൾ മുന്നോട്ടു വന്നു. ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ സർക്കാർ കോടതി വിധി മാനിക്കാൻ നിർബന്ധിക്കപ്പെട്ടു . രണ്ടു സ്ത്രീകൾ ക്ഷേത്രത്തിനുള്ളിൽ കയറുകയും പിന്നീട് ദേവസ്വം ശുദ്ധികലശം നടത്തുകയും ചെയ്തു.

കന്യാസ്ത്രീസമരം

കന്യാസ്ത്രീയെ പീഡിപ്പിച്ചെന്ന കേസിൽ പ്രതിയായ ജലന്ധർ ബിഷപ്പ് ഫ്രാങ്കോ മുളയ്ക്കലിനെ അറസ്റ്റ് ചെയ്യണം എന്നാവശ്യപ്പെട്ട് 2018ൽ കൊച്ചിയിൽ നടന്ന പ്രക്ഷോഭം ലോകശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റി . അഞ്ചു കന്യാസ്ത്രീകളാണ് സമരത്തിന് തയാറായത്. പലവട്ടം തന്നെ ലൈംഗികമായി ആക്രമിച്ചുവെന്നായിരുന്നു കന്യാസ്ത്രീ പരാതി നൽകിയത്. കോടതി ബിഷപ്പിനെ കുറ്റവിമുക്തനാക്കിയെങ്കിലും സഭക്കകത്തു നടക്കുന്ന സ്ത്രീവിരുദ്ധമായ അന്തരീക്ഷത്തിലേക്ക് ഈ കേസ് വെളിച്ചം വീശി. കേസിൽ സർക്കാർ അപ്പീൽ പോയിട്ടുണ്ട്.

ദിലീപ് കേസ്

മലയാളസിനിമയിലെ പ്രമുഖ നടിയെ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ബലാത്സംഗം ചെയ്തു ദൃശ്യങ്ങൾ പകർത്താൻ ചലച്ചിത്ര താരം ദിലീപ് വാടകഗുണ്ടയായ പൾസർ സുനിക്ക് കൊട്ടേഷൻ കൊടുത്തുവെന്നാണ് കേസ് . കേസിൽ സെഷൻസ് കോടതി എട്ടാം പ്രതിയായ ദിലീപിനെ വെറുതെ വിട്ടു. സർക്കാർ അപ്പീൽ പോകാൻ തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാവ്യാ മാധവനുമായുള്ള ദിലീപിൻറെ പ്രണയബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ദിലീപിൻറെ ഭാര്യയായിരുന്ന മഞ്ജു വാര്യരോട് അതിജീവിത പറഞ്ഞതിലുള്ള വൈരാഗ്യമാണ് കേസിനിടയാക്കിയ സംഭവത്തിന് പിന്നിലെന്നാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം.

വിമൻ ഇൻ സിനിമ കളക്ടീവ്

ദിലീപ് കേസിനെ തുടർന്ന് ഒരു പുതിയ വനിതാ സംഘടന രൂപമെടുത്തു. സിനിമ വ്യവസായത്തിൽ സ്ത്രീകൾ അനുഭവിക്കുന്ന നിരവധിയായ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം ഉണ്ടാകണമെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് വിമൻ ഇൻ സിനിമ കളക്ടീവ് രൂപീകൃതമായത്. WCC യുടെ ആവശ്യപ്രകാരം സർക്കാർ ജസ്റ്റിസ് ഹേമ അധ്യക്ഷയും ശാരദ , കെ.ബി. വത്സല കുമാരി എന്നിവർ അംഗങ്ങളുമായ കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കുകയും സിനിമയിലെ സ്ത്രീകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പഠിക്കുകയും ചെയ്തു. ലോകത്തു തന്നെ ആദ്യമായാണ് സിനിമാമേഖലയിൽ ഇത്തരത്തിൽ സ്ത്രീപക്ഷ ഇടപെടൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. അഭിനേതാക്കളും മേക്കപ്പാർട്ടിസ്റ്റുകളും ഉൾപ്പടെ സ്ത്രീകൾ കടുത്ത ചൂഷണത്തിന് വിധേയരാകുന്നുവെന്ന് യാഥാർഥ്യം സമൂഹം മനസ്സിലാക്കി. സംഘടന രൂപീകരിക്കാൻ മുൻകൈ എടുത്ത നടിമാർക്ക് പലർക്കും അവസരം നഷ്ടപ്പെട്ടു. സിനിമ മേഖലയിലെ A.M.M.A, മാക്ട, ഫെഫ്ക തുടങ്ങിയ സംഘടനകളിലെല്ലാം വലിയ ചലനങ്ങൾ ഇതുമൂലം സംഭവിച്ചു. ശക്തമായി പോരാടുവാൻ ഉറച്ചു നിൽക്കുന്ന അതിജീവിതക്ക് നീതിബോധമുള്ളവരുടെ പിന്തുണ ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. 'അവൾക്കൊപ്പം' എന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന ഐക്യദാർഢ്യ സദസ്സുകൾ കേരളത്തിൽ പലയിടങ്ങളിലും നടന്നു.

ദിലീപിൻറെ ഒരു സിനിമ പോലും ഈ കേസിനു ശേഷം വിജയിച്ചില്ല. 20 വക്കീലന്മാർ ദിലീപിന് വേണ്ടി കേസ് വാദിച്ചു. സിനിമയിലെ ഒരു വിഭാഗം ദിലീപിൻറെയൊപ്പം നിൽക്കുന്നുണ്ട്. കാവ്യനീതിയെന്ന പോലെ ഇക്കാലയളവിൽ മഞ്ജു വാര്യർ സൂപ്പർസ്റ്റാർ എന്ന പദവിയിലെത്തി . 15 വർഷം തൻറെ എല്ലാ കഴിവുകളും അട്ടത്തു വച്ച് കുടുംബിനി മാത്രമായി കഴിഞ്ഞ മഞ്ജുവിൻറെ വിജയകരവും വിസ്മയകരവുമായ മടങ്ങിവരവ് മലയാളികൾ രണ്ടു കൈകളാൽ സ്വീകരിച്ചു. മലയാള സിനിമാ രംഗത്തെ അശ്ലീലസംസ്കാരത്തിന് ഒരു പരിധിവരെ തടയിടാൻ അതിജീവിതയുടെ പോരാട്ടം മൂലം കഴിഞ്ഞു.

ഫെമിനിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിൻറെ അഭാവം

സവിശേഷപ്രശ്നങ്ങൾക്കായി കൂട്ടായ്മകൾ രൂപീകരിക്കുന്നതാണ് ഇന്ന് കേരളത്തിൽ കണ്ടു വരുന്നത്. സംഘടിത ഇടതുപക്ഷ വനിതാസംഘടനകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും സംഘടിത ഫെമിനിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനം കേരളത്തിൽ നിലവിലില്ല. സഖി വിമൻസ് റിസോർസ് സെൻറർ, അന്വേഷി, അർച്ചന വിമൻസ് സെൻറർ, മോചിത തുടങ്ങിയ എൻ.ജി.ഒ.കൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും സമൂഹത്തിൻറെ താഴെതട്ടിലുള്ളവരെ ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള സുസംഘടിതമായ ഫെമിനിസ്റ്റ് സംഘടനയുടെ ആവശ്യം കേരളത്തിനുണ്ട്.

ഒറ്റപ്പെട്ട ശബ്ദങ്ങളായി നേർത്തുപോകുന്ന പ്രതികരണങ്ങളാണ് ഇപ്പോൾ കാണാൻ കഴിയുന്നത്. അടുത്തയിടെ ഈ ലേഖിക ഉൾപ്പെടുന്ന ഒരു കൂട്ടായ്മ ഗാർഹികാതിക്രമങ്ങൾക്കെതിരെ കൂട്ടായ്മ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട് 'ഗാർഹികാതിക്രമ പ്രതിരോധ സമിതി' രൂപീകരിക്കാൻ ഇടയായത് അടുത്ത കാലത്ത് നിരവധി യുവതികൾ ഭർതൃപീഢനത്താൽ കുഞ്ഞുങ്ങളുമായി ആത്മഹത്യ ചെയ്ത പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്. 2025 ഫെബ്രുവരിക്കും നവംബറിനും ഇടയിൽ 15 യുവതികളും 19 കുഞ്ഞുങ്ങളും മരണപ്പെട്ടു. ഭർതൃപീഡനത്താൽ കുഞ്ഞുങ്ങളുമായി ആത്മഹത്യാ ചെയ്തവരാണിവർ. കുടുംബത്തിലെ ജനാധിപത്യം എന്നതിനാണ് ഫോറം ഊന്നൽ നൽകുന്നത്. അധികാരത്തിൽ തുല്യസ്ഥാനം ആവശ്യപ്പെട്ടു കൊണ്ട് തുല്യപ്രതിനിധ്യപ്രസ്ഥാനവും സംസ്ഥാനത്ത് പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു.

ജൻഡർ ഒരു അക്കാദമിക വിഷയത്തിൽ നിന്നും വികസനപ്രശ്നമായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. ജൻഡർ ബജറ്റും ജൻഡർ ഓഡിറ്റും സർക്കാർ തലത്തിൽ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിഭാഗങ്ങൾ, ആദിവാസികൾ, ദളിതർ തുടങ്ങി സമൂഹത്തിൻറെ ഏറ്റവും ഓരങ്ങളിലേക്ക് തള്ളി നീക്കപ്പെട്ടവരുടെ പ്രതിഷേധങ്ങളും ഒറ്റപ്പെട്ട രീതിയിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ സമഗ്രമായി പ്രശ്നങ്ങളെ കാണാനും ലിംഗനീതി എന്ന രാഷ്ട്രീയ, സാമൂഹ്യ വിഷയത്തെ മുഖ്യധാരയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരാനും പ്രാപ്തമായ ഒരു സ്വതന്ത്രസ്ത്രീപ്രസ്ഥാനം ഇനിയും കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായി വരേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

R. Parvathi Devi is a senior journalist, and a former member of the Kerala Public Service Commission, known for her activism particularly in women's issues.

TO BE SEEN
TO BE HEARD BY AKHILA EASWARAN

A nautical engineer who switched gears to pursue photojournalism, Akhila was awarded the Fifth NWMI Fellowship (2021).

Even after covering 50 protests in Chennai over six years, I'm still intrigued when I have to cover a 'protest' as a photo assignment. Initially, I was drawn to covering protests because they offered dynamic pictures with action and reaction. But gradually, I started noticing how women are empowered by this collective action, as they stand up for what they believe in, voice their views, and demand their rights. With the motto of being seen and being heard, they strive with courage. Irrespective of political parties, organisations, ideologies, or demands, I connect with them, see their stories, and capture their emotions. During critical moments like police detentions, I try to capture the raw moments. Over the years, covering women's protest has taught me two lessons: to empathise with the oppressed, and stand up in solidarity with women.

Conservancy workers of the Greater Chennai Corporation staging protest demanding that privatisation of conservancy operations be dropped in North Chennai zones in Chennai on August 13 2025 on 13th day of protest of total 165 days.

Members and supporters of National Federation of Indian Women staging protest against violence in Manipur by tying lack ribbon around the mouth in Chennai

Members of AIADMK women's wing staged protest over the Anna university sexual assault case , in Chennai on 11 January 2025

Police detain secondary grade teachers who staged protest demanding equal pay for equal work at Chief Education Officer's office in Chennai.

The National Federation of Indian Women's general secretary Annie Raja staged a protest against the violence in Manipur, in Chennai 22 July 2023

Police detained the conservancy worker who staged a protest demanding that privatisation of conservancy operations be dropped in North Chennai zones in Chennai on August 13 2025.

The secondary grade teachers holding the hands with their family members while staging a protest for equal pay in Chennai on December 27th, 2025

To Be Seen

To Be Heard

ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം കേരളത്തിലെ സ്ത്രീ മുന്നേറ്റങ്ങളിലുണ്ടാക്കിയ മാറ്റം

നീതു ചന്ദ്രൻ

HOW DIGITAL ACTIVISM IS RESHAPING KERALA'S WOMEN'S MOVEMENTS

By Neethu Chandran

കേരളത്തിൻറെ സാമൂഹ്യസാംസ്കാരിക ചരിത്രത്തിൽ എക്കാലവും സ്ത്രീകൾ സജീവമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭൂരിപക്ഷം വരുന്ന സ്ത്രീകൾക്കും ഈ സാമൂഹ്യപ്രക്രിയയിൽ ഇടപെടാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ലെന്നതാണ് യാഥാർഥ്യം. പല വിധത്തിലുള്ള പ്രതിസന്ധികൾ അല്ലെങ്കിൽ സാമൂഹ്യനിയന്ത്രണങ്ങൾ ബഹുഭൂരിപക്ഷം വരുന്ന സ്ത്രീകളെയും സാമൂഹിക ഇടപെടലുകളിൽ നിന്ന് അകറ്റി നിർത്തി. എന്നാൽ ഇൻറർനെറ്റും സാമൂഹ്യമാധ്യമങ്ങളും ഏറ്റവും അരികുവത്കരിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീകൾക്കു പോലും പ്രതികരിക്കുവാനും പ്രതിഷേധിക്കുവാനുമുള്ള ഇടം നൽകി. അത്തരത്തിൽ വലിയൊരു സാമൂഹ്യ മാറ്റത്തിലൂടെയാണ് കേരളത്തിലെ സ്ത്രീസമൂഹം കടന്നു പോയതെന്ന് കാണാം.

2006 മുതൽ 2026 വരെയുള്ള ഇരുപതു വർഷങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്ന കാലഘട്ടം പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, പരമ്പരാഗതമായ സമരങ്ങൾക്കപ്പുറം, ഡിജിറ്റൽ ആക്റ്റിവിസവും പ്രതിഷേധങ്ങളും സ്ത്രീ മുന്നേറ്റങ്ങളെ കാര്യമായി സ്വാധീനിച്ചതായും മാറ്റം വരുത്തിയതായും കാണാൻ സാധിക്കും. ഇൻറർനെറ്റ് കഫേകളിൽനിന്ന് സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലേക്കുള്ള മാറ്റം വിപ്ലവാത്കമാണ്. ബ്ലോഗുകളിൽ തുടങ്ങി ഓർക്കുട്ട് വഴി ഫെയ്സ്ബുക്കിലേക്കും പിന്നീട് എക്സ് ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഒട്ടേറെ സമൂഹമാധ്യമങ്ങളിലേക്കുമായി അസാധാരണ വേഗത്തോടെയാണ് നാം ഒഴുകി നീങ്ങിയത്. പരമ്പരാഗതമായി ട്രേഡ് യൂണിയനുകൾ, രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ, വനിതാ സംഘടനകൾ എന്നിവയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടന്നിരുന്ന സ്ത്രീ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, ഡിജിറ്റൽ ഇടപെടലുകളുടെ വരവോടെ കൂടുതൽ വികേന്ദ്രീകൃതവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ സ്വഭാവം കൈവരിച്ചു.

ബ്ലോഗുകൾ പൂത്തുലഞ്ഞ കാലം

സാഹിത്യമാധ്യമ ലോകം പുരുഷാധിപത്യത്തിൽ കുടുങ്ങിക്കിടക്കുന്നകാലത്താണ് ബ്ലോഗുകൾ നിർമിക്കപ്പെട്ടത്. യാഥാസ്ഥിതിക കുടുംബബന്ധങ്ങളിൽ കുടുങ്ങിപ്പോയതോടെ സാഹിത്യത്തിൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള കഴിവും അറിവും കുഴിച്ചു മൂടാൻ വിധിക്കപ്പെട്ടവരായിരുന്നു അന്നത്തെ ഭൂരിപക്ഷം സ്ത്രീകളും. എഴുത്തുലോകത്ത് സജീവമായിരുന്ന വിരലിലെണ്ണാവുന്ന സ്ത്രീകൾ പോലും കടുത്ത വിമർശനങ്ങളും പരിഹാസങ്ങളും നേരിട്ടിരുന്ന കാലം. അക്കാലത്താണ് സ്വന്തം ഇടം കണ്ടെത്താൻ സ്ത്രീകൾ ബ്ലോഗുകളെ ഉപയോഗിച്ചു തുടങ്ങിയത്. വീടിനുള്ളിലെ അദൃശ്യമായ വിവേചനങ്ങൾ, കുടുംബ ബന്ധങ്ങളിലെ സങ്കീർണ്ണതകൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് സ്ത്രീകൾ തുറന്നെഴുതി. ഇത് പിന്നീട് വലിയ ചർച്ചകൾക്ക് വഴിവെച്ചു. സ്വന്തം പേര് വെളിപ്പെടുത്താൻ ഭയന്നിരുന്ന സ്ത്രീകൾ തൂലികാനാമങ്ങളിൽ ബ്ലോഗുകൾ എഴുതി. അവർ വലിയ രീതിയിൽ വായിക്കപ്പെട്ടു. അജ്ഞാതമായൊരു ലോകത്തിൻറെ വാതിൽ തുറന്നു കൊടുക്കുംപോലെയായിരുന്നു അന്ന് ബ്ലോഗുകൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്.

പ്രതിഷേധങ്ങൾ

പിന്നീട് ഓർക്കുട്ടെന്ന സൗഹൃദക്കൂട്ടായ്മയിലേക്കും അവിടെ നിന്ന് ഫെയ്സ്ബുക്കിലേക്കും എത്തിയതോടെ ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം ഒരു വലിയ ശക്തിയായി മാറി. വാട്സാപ്പ് ഗ്രൂപ്പുകളിലൂടെ സമാനചിന്താഗതിയുള്ളവർ ഒന്നിക്കപ്പെട്ടതോടെ ഡിജിറ്റൽ ആക്റ്റിവിസം മറ്റൊരു തലത്തിലേക്ക് രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. പലപ്പോഴും പ്രതിഷേധങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഇടമായി പോലും ഫെയ്സ്ബുക്ക് ഉൾപ്പെടെയുള്ള സമൂഹ മാധ്യമങ്ങൾ മാറി. സമൂഹ മാധ്യമങ്ങളിൽ പങ്കു വയ്ക്കപ്പെടുന്ന കുറിപ്പുകളിലൂടെ വൻ ജനശ്രദ്ധയാകർഷിച്ച സമരങ്ങൾ തന്നെ നിരവധിയാണ്. സമൂഹമാധ്യമങ്ങളിലൂടെ സുഹൃത്തുക്കൾ നൽകുന്ന പിന്തുണയും സഹായങ്ങളും പലരുടെയും ജീവിതത്തോടുള്ള ചിന്താഗതിയെ തന്നെ മാറ്റാൻ പ്രാപ്തമായിരുന്നു.

കോഴിക്കോട്ടെ മിഠായിത്തെരുവിലെ സ്ത്രീ തൊഴിലാളികൾ തുടങ്ങിയ ഇരിക്കാനുള്ള സമരം ഡിജിറ്റൽ ലോകം ഏറ്റെടുക്കുകയായിരുന്നു. 'പെൺകൂട്ട്' എന്ന സംഘടനയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടന്ന ഈ പോരാട്ടം ഹാഷ് ടാഗുകളിലൂടെയും സോഷ്യൽ മീഡിയ കാമ്പെയ്നുകളിലൂടെയും ജനശ്രദ്ധ നേടി. ടെക്സ്റ്റൈൽ ഷോപ്പുകളിലെ സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന മനുഷ്യാവകാശ ലംഘനങ്ങൾ ലോകം അറിഞ്ഞത് ഡിജിറ്റൽ ഇടങ്ങളിലൂടെയാണ്. ഇത് ഒടുവിൽ 2018ൽ കേരള ഷോപ്പ്സ് ആൻഡ് എസ്റ്റാബ്ലിഷ്മെൻറ് നിയമത്തിൽ ഭേദഗതി വരുത്തുന്നതിലേക്ക് നയിച്ചു.

മറ്റൊന്ന് പിങ്ക് ചഡ്ഡി കാമ്പെയ്നാണ്. സദാചാര ഗുണ്ടായിസത്തിനെതിരെയുള്ള ആദ്യത്തെ വലിയ ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം കാമ്പെയ്നുകളായിരുന്നു ഇവ. മംഗലാപുരത്ത് സ്ത്രീകൾക്ക് നേരെയുണ്ടായ ആക്രമണത്തിൽ പ്രതിഷേധിച്ച് തുടങ്ങിയ പിങ്ക് ചഡ്ഡി കാമ്പെയ്ൻ കേരളത്തിലും വലിയ തരംഗമുണ്ടാക്കി. തുടർന്നാണ് കേരളത്തെ അപ്പാടെ പിടിച്ചു കുലുക്കിയ ചുംബന സമരം കൊച്ചിയിൽ അരങ്ങേറിയത്. വാലൻറൈൻസ് ദിനത്തിൽ പരസ്യമായി ചുംബിക്കാൻ എത്തിയ യുവാക്കൾ അന്ന് വലിയ രീതിയിൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ടു. കേരള ചരിത്രത്തിലെ സ്ത്രീപക്ഷ മുന്നേറ്റങ്ങൾ എക്കാലത്തും, ചുംബന സമരത്തിനു മുൻപും പിൻപും എന്ന രീതിയിൽ വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നതാണ് യാഥാർഥ്യം.

വിമൻ ഇൻ സിനിമാ കളകറ്റീവ്

മലയാള സിനിമാ ചരിത്രത്തിൽ വിപ്ലവകരമായ മാറ്റമുണ്ടാക്കിയ ഒന്നാണ് വിമൻ ഇൻ സിനിമാ കളകറ്റീവ് (ഡബ്ല്യു സി സി) പ്രമുഖ നടിക്ക് നേരെ നടന്ന ക്രൂരമായ പീഡനത്തിനു പിന്നാലെയാണ് സിനിമയിലെ സ്ത്രീകൾ ഒന്നിച്ച് ഡബ്ല്യു സി സി രൂപീകരിച്ചത്. സമൂഹമാധ്യമങ്ങളിലൂടെയാണ് ഡബ്ല്യു സി സി പ്രവർത്തനം സജീവമാക്കിയത്. മുഖ്യധാരാ മാധ്യമങ്ങൾ പലപ്പോഴും സിനിമയിലെ പ്രബലർക്കൊപ്പം നിന്നപ്പോൾ, ഡബ്ല്യു സി സി തങ്ങളുടെ ഔദ്യോഗിക ഫെയ്സ്ബുക്ക് പേജിലൂടെ വസ്തുതകൾ ജനങ്ങളിലെത്തിച്ചു. ഇത് സിനിമയിലെ പുരുഷാധിപത്യത്തിന് വലിയ വെല്ലുവിളിയായിരുന്നു.
അതേത്തുടർന്ന് സിനിമാ മേഖലയിൽ സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാനായി സർക്കാർ ഹേമ കമ്മിറ്റി രൂപീകരിച്ചു. ദീർഘകാലത്തെ സോഷ്യൽ മീഡിയ സമ്മർദ്ദങ്ങളുടെയും നിയമ പോരാട്ടങ്ങളുടെയും ഫലമായാണ് സിനിമാ മേഖലയിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ പഠിക്കാൻ ഹേമ കമ്മിറ്റിയെ സർക്കാർ നിയമിച്ചത്. ഡിജിറ്റൽ ഇടങ്ങളിലെ നിരന്തരമായ ചർച്ചകളാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട് പുറത്തുവരാൻ കാരണമായതും.

ആർത്തവം

സ്ത്രീ ശരീരത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നാണക്കേടുകളും വിലക്കുകളും പൊളിച്ചെഴുതാൻ ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം വലിയ പങ്ക് വഹിച്ചു. വിവാദമായ ശബരിമല സ്ത്രീപ്രവേശന ചർച്ചകൾക്ക് മുൻപേ ആർത്തവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള തെറ്റായ ധാരണകൾ തിരുത്താൻ ലക്ഷ്യമിട്ട് തുടങ്ങിയ കാമ്പെയ്നാണ് ഹാപ്പി ടു ബ്ലീഡ്. സോഷ്യൽ മീഡിയയിൽ സാനിറ്ററി പാഡുകൾക്കൊപ്പം ഫോട്ടോ പോസ്റ്റ് ചെയ്തും ഹാഷ് ടാഗുകൾ ഉപയോഗിച്ചും സ്ത്രീകൾ തങ്ങളുടെ ശരീരത്തിന്മേലുള്ള അവകാശം പ്രഖ്യാപിച്ചു. ആർത്തവം തൊട്ടുകൂടായ്മയായി നിലനിൽക്കുമ്പോൾ, ആർത്തവത്തിൻറെ പേരിൽ സ്ത്രീകൾ മാറ്റി നിർത്തപ്പെടുമ്പോൾ, 'വരൂ തൊട്ടുകൂടാം' എന്ന് സമൂഹത്തോട് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് നടന്ന 'ആർപ്പോ ആർത്തവം', ശബരിമല യുവതീപ്രവേശന വിധിയെ തുടർന്നുണ്ടായ സംവാദങ്ങളെ മറ്റൊരു തലത്തിലേക്ക് ഉയർത്തി.
പ്രമുഖ തമിഴ് സംവിധായകൻ പാ രഞ്ജിത് അടക്കമുള്ളവർ പരിപാടിയിലെ ജനപങ്കാളിത്തത്തെ വർധിപ്പിച്ചു. ശബരിമല യുവതീ പ്രവേശനത്തെ അനുകൂലിച്ച് തമിഴ്നാട്ടിൽ പ്രചാരണം നടത്തുന്ന ദ കാസ്റ്റ്ലസ് കലക്ടീവ്, കോവൻ സംഘം, ഊരാളി, കലാകക്ഷി തുടങ്ങിയ സംഘങ്ങളുടെ കലാ ആവിഷ്കാരങ്ങൾ രണ്ടു ദിവസങ്ങളിലായി അരങ്ങേറി. കൊച്ചി കേന്ദ്രമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന കലാപ്രവർത്തകരുടെ കൂട്ടായ്മയായ കലാകക്ഷിയിലെ ജലജ.പി.എസ് 'ആർപ്പോ ആർത്തവം' പരിപാടിക്കുവേണ്ടി വരച്ച അയ്യങ്കാളിയുടേയും പഞ്ചമിയുടേയും ചിത്രം പിന്നീട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ അവതരിപ്പിച്ച ബജറ്റിൻറെ കവർ ചിത്രമായി മാറിയത് ചരിത്രം. ചെറുതും വലുതുമായ ഓൺലൈൻ പോർട്ടലുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സമാന്തര മാധ്യമങ്ങൾ ആർത്തവ അയിത്തമെന്ന അടിസ്ഥാന പ്രശ്നത്തിൻറെ ഉള്ളറകളിലേക്ക ഇറങ്ങിച്ചെല്ലുകയും വിഷയത്തിൽ കൃത്യമായി അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിച്ച് മുന്നോട്ടു പോകുകയുമുണ്ടായി.

നാപ്കിൻ സമരം കത്തിപ്പടർന്ന കാലം

2014ലാണ് കേരളത്തിൽ നാപ്കിൻ സമരമുണ്ടായത്. കൊച്ചി കാക്കനാട് പ്രത്യേക സാമ്പത്തിക മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അസ്മ റബ്ബർ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് കമ്പനിയിലുണ്ടായ സംഭവമാണ് പ്രതിഷേധങ്ങൾക്ക് തുടക്കമിട്ടത്.
കമ്പനിയിലെ ടോയ്ലറ്റിൽനിന്ന്, ഉപയോഗിച്ച നാപ്കിൻ കണ്ടെത്തിയതാണ് പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് തുടക്കമിട്ടത്. നാപ്കിൻ ആരുടേതാണെന്ന് കണ്ടെത്താനായി കമ്പനിയിലെ സൂപ്പർവൈസർമാർ 45 സ്ത്രീകളെ വസ്ത്രമഴിച്ച് പരിശോധിച്ചു. അതിനു പിന്നാലെ സമൂഹ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ സംഭവം വിവാദമായി. കമ്പനി മാനേജർക്ക് നാപ്കിനുകൾ തപാലിൽ അയച്ചു കൊടുക്കുന്ന വിധത്തിലുള്ള പ്രതിഷേധത്തിൽ നിരവധി പേർ പങ്കാളികളായി. പ്രതിഷേധത്തിൻറെ ഭാഹമായി റെഡ് അലേർട്ട് എന്നൊരു ഫെയ്സ്ബുക്ക് പേജ് നിർമിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ സ്ത്രീകളെ വസ്ത്രമഴിച്ചു പരിശോധിച്ച സൂപ്പർവൈസർമാരെ സസ്പെൻഡ് ചെയ്യേണ്ടതായി വന്നു.
തടിച്ച ശരീരമുള്ളവർക്കോ കറുത്ത നിറമുള്ളവർക്കോ നേരെ നടക്കുന്ന ബോഡി ഷേമിങ്ങിനെതിരെ ഇൻസ്റ്റാഗ്രാമിൽ വലിയ മുന്നേറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടായി. 'എന്റെ ശരീരം എന്റെ അവകാശം' എന്ന ബോധം യുവതികൾക്കിടയിൽ വളർത്താൻ ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസത്തിന് സാധിച്ചു.

മീ റ്റൂ പ്രതിഷേധത്തിൻറെ പ്രസക്തി

കേരളത്തിലെ തൊഴിലിടങ്ങളിൽ ലൈംഗിക ചൂഷണം നേരിടുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് 'Me Too' ഒരു വലിയ ആശ്വാസമായി. പ്രമുഖരായ പല വ്യക്തികൾക്കെതിരെയും സ്ത്രീകൾ സോഷ്യൽ മീഡിയയിലൂടെ വെളിപ്പെടുത്തലുകൾ നടത്തി. ഇത് പലയിടങ്ങളിലും ഇൻറേണൽ കംപ്ലെയ്ൻറ്സ് കമ്മിറ്റികൾ രൂപീകരി

ക്കാൻ കാരണമായി. തങ്ങൾ ഒറ്റയ്ക്കല്ല എന്ന ബോധം ഡിജിറ്റൽ ഗ്രൂപ്പുകൾ സ്ത്രീകൾക്ക് നൽകി. സിനിമ, മാധ്യമം, അക്കാദമിക് മേഖലകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലെ സ്ത്രീകൾ അവരുടെ അനുഭവങ്ങൾ സോഷ്യൽ മീഡിയയിലൂടെ പങ്കുവെച്ചു.
പരമ്പരാഗത നിയമസംവിധാനങ്ങളിലുള്ള അവിശ്വാസം, സാമൂഹിക അപമാനം എന്നിവ മൂലം മൗനംപാലിച്ചിരുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് ഡിജിറ്റൽ ഇടങ്ങൾ സുരക്ഷിതമായ ഒരു വേദിയായി മാറി. ഇതോടെ അധികാര ബന്ധങ്ങൾ, പുരുഷാധിപത്യം, സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മൗനം എന്നിവ ശക്തമായി ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെട്ടു.

വർധിക്കുന്ന സൈബർ ആക്രമണം

ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം വളരുമ്പോൾ തന്നെ സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന ഏറ്റവും വലിയ വെല്ലുവിളി സൈബർ ആക്രമണങ്ങളാണ്. രാഷ്ട്രീയമോ സാമൂഹികമോ ആയ നിലപാടുകൾ പറയുന്ന സ്ത്രീകൾക്കെതിരെ സംഘടിതമായ രീതിയിൽ അശ്ലീല കമൻറുകളും ബോഡി ഷേമിങ്ങും ഇപ്പോഴും സജീവമാണ്. തരംതാഴ്ത്തലുകൾ, വ്യാജ പ്രചാരണങ്ങൾ എന്നിവ സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന വലിയ വെല്ലുവിളികളാണ്. പലപ്പോഴും ശക്തമായ നിലപാടെടുക്കുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് നേരെ വലിയ തോതിലുള്ള സൈബർ ആക്രമണങ്ങൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്. ഇതിനെ പ്രതിരോധിക്കാൻ സൈബർ നിയമങ്ങളെക്കുറിച്ച് സ്ത്രീകൾക്ക് അവബോധം നൽകുന്ന നിരവധി പേജുകൾ സോഷ്യൽ മീഡിയയിൽ സജീവമാണ്. ഡീപ് ഫേക്ക് പോലുള്ള സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗിച്ച് സ്ത്രീകളെ അപമാനിക്കുന്നതിനെതിരെ ശക്തമായ ഡിജിറ്റൽ പ്രതിരോധങ്ങൾ ഇപ്പോൾ നിലവിലുണ്ട്.

കുടുംബശ്രീ പ്രസ്ഥാനവും ഡിജിറ്റൽവത്കരണവും

കേരളത്തിലെ വനിതാ ശാക്തീകരണത്തിൻറെ മറ്റൊരു പ്രധാന അംശമാണ് കുടുംബശ്രീ. 2010ന് ശേഷം കുടുംബശ്രീ ഡിജിറ്റൽ സാങ്കേതികവിദ്യകൾ സ്വീകരിച്ച് സ്ത്രീകളെ സാമ്പത്തികമായി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിൽ വലിയ മുന്നേറ്റം നടത്തി. ഡിജിറ്റൽ പേയ്മെൻറുകൾ, ഓൺലൈൻ മാർക്കറ്റിംഗ്, സോഷ്യൽ മീഡിയ പ്രമോഷൻ എന്നിവ വഴി സ്ത്രീകൾ അവരുടെ സംരംഭങ്ങൾ വിപുലീകരിച്ചു. ഇത് ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസത്തിൻറെ ഒരു വ്യത്യസ്ത രൂപമാണ് സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലൂടെ സാമൂഹിക ശക്തി നേടൽ. ഡിജിറ്റൽ സാക്ഷരതയും സാമൂഹിക ബോധവും ചേർന്നപ്പോൾ സ്ത്രീകൾ പ്രാദേശിക രാഷ്ട്രീയത്തിലും ഭരണത്തിലും കൂടുതൽ സജീവമായി.

സാമ്പത്തിക മുന്നേറ്റം

വെറുമൊരു വാക്കിലോ സമരത്തിലോ ഒതുങ്ങാതെ, ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകൾ വഴി സ്വയം തൊഴിൽ കണ്ടെത്തി സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യം നേടുന്ന ലക്ഷക്കണക്കിന് സ്ത്രീകളാണ് നമുക്കു മുന്നിൽ ഇന്നുള്ളത്. സ്ത്രീ മുന്നേറ്റത്തിലെ പ്രധാന കണ്ണി തന്നെയാണ് സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യം. സ്വയംസംരംഭകരായ അനവധി സ്ത്രീകളാണ് ഇന്നു നമുക്കുള്ളത്. മുഖ്യധാരാ വിപണിയിൽ നിന്ന് മാറി നിന്ന് സ്വയം ചിത്രീകരിക്കുന്ന വിഡിയോകളിലൂടെയും വ്ലോഗുകളിലൂടെയുമാണ് അവർ ഉപയോക്താക്കളിലേക്കെത്തിയത്. വസ്ത്രവും ഭക്ഷണവും മുതലുള്ള അവശ്യ വസ്തുക്കളുടെ വിൽപ്പനയും പ്രചരണവും സമൂഹമാധ്യമങ്ങളിലൂടെയാണ് പ്രധാനമായും നടക്കുന്നത്. അതിനു പുറമേ പാചകവും നർമവും ഉൾപ്പെടുന്ന ചെറു റീലുകളും, വ്ലോഗുകളുമെല്ലാം സ്ത്രീകൾക്ക് സാമ്പത്തിക സുരക്ഷിതത്വം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

കഴിഞ്ഞ 20 വർഷം കേരളത്തിലെ സ്ത്രീ മുന്നേറ്റങ്ങളുടെ ചരിത്രത്തിൽ ഒരു സുവർണ്ണ കാലഘട്ടമാണ്. ഡീപ് ഫേക്ക് അടക്കമുള്ള സാങ്കേതികവിദ്യകൾ സ്ത്രീകളെ വലിയ രീതിയിൽ ദോഷകരമായി ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പോലും ഡിജിറ്റൽ ആക്റ്റിവിസം സ്ത്രീകൾക്ക് നൽകിയിരിക്കുന്നത് വിശാലമായ ലോകമാണ്. ഡിജിറ്റൽ ആക്ടിവിസം മലയാളി സ്ത്രീക്ക് നൽകിയത് ശബ്ദവും ചിന്തകളും ലോകം മുഴുവൻ കേൾപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്ന തരത്തിൽ ഒരു വലിയ വേദിയാണ്. അത്തരത്തിൽ രാഷ്ട്രീയമായും സാമ്പത്തികമായും സാംസ്കാരികമായുമെല്ലാം സ്ത്രീ മുന്നേറ്റങ്ങളെ പതാകതയിലെത്തിക്കാൻ ഡിജിറ്റൽ ആക്റ്റിവിസത്തിന് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇത് വരും തലമുറയിലെ പെൺകുട്ടികൾക്കും വലിയ ആത്മവിശ്വാസം നൽകുന്നു.

A senior content editor at 'Metrovaartha' with 12 years of experience in the media, she has held key roles in reporting, sub-editing, and digital content management.

‘മാധ്യമ പ്രവർത്തകർ വേട്ടയാടപ്പെടുമ്പോൾ’

സമകാലിക ഇന്ത്യൻ മാധ്യമ പ്രവർത്തനം ഒരു വിശകലനം

സരിത ബാലൻ

WHEN JOURNALISTS ARE TARGETED: AN ANALYSIS OF CONTEMPORARY INDIAN MEDIA PRACTICES

By Sarita Balan

അധികാരികളുടെ കണ്ണിലെ കരടായി മാധ്യമപ്രവർത്തകർ മാറുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവർ തന്റെ തൊഴിലിനോട് നൂറു ശതമാനം നീതി പുലർത്തുന്നുണ്ടെന്നാണ് അർത്ഥം. എന്നാൽ സമകാലിക ഇന്ത്യൻ മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിൽ അങ്ങനെ അധികാരികളുടെയും ഭരണകൂടത്തിന്റെയും കണ്ണിലെ കരടായി മാറാൻ അവസരങ്ങൾ കുറവാണ് എന്നതാണ് യാഥാർത്ഥ്യം. കാരണം സ്വതന്ത്ര മാധ്യമ പ്രവർത്തനം നടത്താൻ അവസരം നൽകുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ വിരളമാണ് എന്നത് തന്നെ. ഭരണകൂടത്തിന് ഓശാന പാടാത്ത മാധ്യമ പ്രവർത്തകർ പലരും ഇന്ന് തൊഴിൽ രഹിതരാണ്.

‘മാധ്യമപ്രവർത്തകൻ പ്രതിസന്ധിയിലാകുമ്പോൾ മാധ്യമപ്രവർത്തനം ശരിയായ പാതയിലായിരിക്കും‘ (When a Journalist is in Trouble, Journalism is Probably on the Right Path) എന്ന തലക്കെട്ടിൽ പ്രമുഖ വെബ് പോർട്ടലായ 'കൗണ്ടർ കറന്റ്സ്' പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ലേഖനം നിലവിലെ മാധ്യമ സാഹചര്യങ്ങളെയും മാധ്യമപ്രവർത്തകർ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികളെയും വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.

സത്യം വിളിച്ചുപറയുന്നവർക്ക് നേരെ ഭരണകൂടങ്ങളും നിക്ഷിപ്ത താത്പര്യക്കാരും ഉയർത്തുന്ന ഭീഷണികൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ ആ മാധ്യമപ്രവർത്തനത്തിന്റെ വിജയമാണെന്ന് ലേഖനം ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. അധികാരികളെ പ്രീണിപ്പിക്കുന്ന ‘പി.ആർ’ വർക്കുകളായി മാധ്യമപ്രവർത്തനം അധപതിക്കുന്ന കാലത്ത്, ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നവരും പീഡനങ്ങൾ ഏറ്റുവാങ്ങുന്നവരും മാത്രമാണ് ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കാവലാളുകളാകുന്നത്.

മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കെതിരെയുള്ള കേസുകൾ, അറസ്റ്റുകൾ, സൈബർ ആക്രമണങ്ങൾ എന്നിവയെ കേവലം ഒറ്റപ്പെട്ട സംഭവങ്ങളായല്ല കാണേണ്ടത്. മറിച്ച്, ജനപക്ഷത്തുനിന്ന് അധികാരത്തോട് സത്യം പറയുന്നതുകൊണ്ട് സംഭവിക്കുന്ന സ്വാഭാവിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളാണിവ. ഭരണകൂടത്തിന്റെ വിടുപണി ചെയ്യുന്ന, കോർപ്പറേറ്റ് വൽക്കരിക്കപ്പെടുന്ന മാധ്യമങ്ങൾ വേറിട്ടു നിൽക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളെ അടിച്ചമർത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നത് അവർ ശരിയായ പാതയിലായതു കൊണ്ടാണ്. ലോകമമ്പാടും പത്രസ്വാതന്ത്ര്യം നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികളെ മുൻനിർത്തിയാണ് ലേഖനം ചർച്ച നയിക്കുന്നത്. മാധ്യമപ്രവർത്തനം എന്നത് സുരക്ഷിതമായ ഒരു മുറിയിലിരുന്ന് അധികാരികൾ നൽകുന്ന കുറിപ്പുകൾ വായിക്കലല്ല, മറിച്ച് പുറത്തുവരാൻ ആരും ആഗ്രഹിക്കാത്ത സത്യങ്ങൾ മാന്തിപ്പുറത്തെടുക്കലാണെന്നും ലേഖനം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഭരണകൂടം ഒരു മാധ്യമപ്രവർത്തകനെ ഭയപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അവിടെയാണ് യഥാർത്ഥ പത്രപ്രവർത്തനം ജനിക്കുന്നത്.

പ്രതിസന്ധികൾക്കിടയിലും തളരാതെ പോരാടുന്ന മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്ക് ഐക്യദാർഢ്യം പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന ലേഖനം, ജനാധിപത്യത്തിന്റെ നാലാം തൂണ് തകരാതെ നിൽക്കുന്നത് ഇത്തരം പോരാട്ടങ്ങളിലൂടെയാണെന്നും അടിവരയിടുന്നു.

സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കിടയിലെ മാനസികാരോഗ്യ പ്രതിസന്ധി

നിർഭയമായ മാധ്യമ പ്രവർത്തന സ്ഥാപനങ്ങൾ കുറയുമ്പോൾ കൂടുതൽ മാധ്യമ പ്രവർത്തകരും സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തനത്തിലേക്ക് കടക്കുന്നു. എന്നാ ൽ സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകരായി ഇരിക്കുക എന്നത് എളുപ്പവും ദീർഘകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രായോഗികവുമല്ല. സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകരുടെ എണ്ണം കൂടി എന്നതും വരുമാനം കുറവാണ് എന്നതുമാണ് കാരണം. ഇതുണ്ടാകുന്ന മാനസിക സമ്മർദ്ദം ഏറെയാണ്.

തൊഴിൽപരമായ അരക്ഷിതാവസ്ഥ, ശാരീരിക ആക്രമണങ്ങൾ, സൈബർ ആക്രമണങ്ങൾ, ഭരണകൂട വേട്ടയാടൽ എന്നിവ സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകരുടെ മാനസിക നിലയെ ഗുരുതരമായി ബാധിക്കുന്നതായി പഠനങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ചുരുങ്ങുന്ന മാധ്യമസ്വാതന്ത്ര്യവും നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികളും തൊണ്ണൂറുകളുടെ അവസാനത്തിലും രണ്ടായിരത്തിന്റെ തുടക്കത്തിലും ഇന്ത്യയിൽ മാധ്യമ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിൽ വലിയ വർദ്ധനവുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ, സമീപകാലത്ത് സ്വതന്ത്ര പത്രപ്രവർത്തനത്തിനുള്ള ഇടം ക്രമേണ കുറഞ്ഞു വരികയാണെന്ന് അലിയ സർവ്വകലാശാലയിലെ കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ വിഭാഗം അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസറും മുൻ മാധ്യമപ്രവർത്തകനുമായ മുഹമ്മദ് റിയാസ് നിരീക്ഷിക്കുന്നു. പ്രധാന മാധ്യമങ്ങൾ പലപ്പോഴും അവഗണിക്കുന്ന പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട സമൂഹങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങളും അക്രമങ്ങളും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നത് ഇന്ന് സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകരാണ്. ഇത്തരത്തിൽ സത്യസന്ധമായ വാർത്തകൾ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുന്ന

ത് അവരെ പലപ്പോഴും തീവ്രവാദ ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും സൈബർ ട്രോളുകളുടെയും ലക്ഷ്യസ്ഥാനമാക്കി മാറ്റുന്നു.

വനിതാ മാധ്യമപ്രവർത്തകർ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികൾ ഇതിലും ഭീകരമാണ്. ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്കെതിരായ അക്രമങ്ങൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്ന ഡൽഹി ആസ്ഥാനമായുള്ള സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തക സുമയ്യ അലി താൻ നേരിട്ട ദുരനുഭവങ്ങൾ പങ്കുവെക്കുന്നു. അവർ ചെയ്യുന്ന വാർത്തകളുടെ പേരിൽ സോഷ്യൽ മീഡിയയിലൂടെ അതിക്രൂരമായ അധിക്ഷേപങ്ങളും വധഭീഷണികളുമാണ് നേരിടേണ്ടി വരുന്നത്. ഇത് വലിയ തോതിലുള്ള മാനസിക സമ്മർദ്ദത്തിലേക്കും ഭയത്തിലേക്കും അവരെ നയിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വൈകാരിക ആഘാതങ്ങളും വർഗീയ സംഘർഷങ്ങളും മനുഷ്യാവകാശ ലംഘനങ്ങളും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്ന മാധ്യമപ്രവർത്തകർ പലപ്പോഴും 'പോസ്റ്റ് ട്രോമാറ്റിക് സ്ട്രെസ് ഡിസോർഡർ' (PTSD) പോലുള്ള അവസ്ഥകളിലൂടെ കടന്നുപോകുന്നതായി സൈക്കോഡൈനാമിക് സൈക്കോതെറാപ്പിസ്റ്റ് ഡോ. സബാ സിദ്ദിഖി വ്യക്തമാക്കുന്നു. റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്ന സംഭവങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാലും ആ ദൃശ്യങ്ങളും അനുഭവങ്ങളും അവരെ വിട്ടുമാറാതെ വേട്ടയാടുന്നു. ഉറക്കമില്ലായ്മ, ഒറ്റപ്പെടൽ, അമിതമായ ഉത്കണ്ഠ എന്നിവ ഇവരിൽ കണ്ടുവരുന്നു.

കശ്മീർ പോലുള്ള സംഘർഷ ബാധിത മേഖലകളിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന ഫോട്ടോ ജേണലിസ്റ്റുകളുടെ അവസ്ഥയും സമാനമാണ്. വർഷങ്ങളോളം സംഘർഷങ്ങൾക്കും ദുരന്തങ്ങൾക്കും സാക്ഷ്യം വഹിക്കേണ്ടി വരുന്നത് അവരിൽ വലിയ വൈകാരിക മുറിവുകളാണ് ഉണ്ടാക്കുന്നത്. പലപ്പോഴും ഇവർക്ക് കൃത്യമായ മാനസികാരോഗ്യ ചികിത്സയോ പിന്തുണയോ ലഭിക്കാറില്ല.

സാമ്പത്തിക അരക്ഷിതാവസ്ഥ മാനസിക സമ്മർദ്ദത്തിന് മറ്റൊരു പ്രധാന കാരണം സാമ്പത്തികമായ അനിശ്ചിതത്വമാണ്. മിക്ക സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കും കൃത്യമായ കരാറുകളോ ആരോഗ്യ ഇൻഷുറൻസോ ലഭിക്കാറില്ല. അവർ ചെയ്യുന്ന കഠിനാധ്വാനത്തിനോ നേരിടുന്ന റിസ്കിനോ അനുസരിച്ചുള്ള വേതനം പലപ്പോഴും ലഭിക്കുന്നില്ല. ഈ സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധി കാരണം പലരും മാധ്യമപ്രവർത്തനം ഉപേക്ഷിച്ച് അക്കാദമിക് മേഖലയിലേക്കോ കോർപ്പറേറ്റ് കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ രംഗത്തേക്കോ മാറാൻ നിർബന്ധിതരാകുന്നു.

മാധ്യമപ്രവർത്തകർ നേരിടുന്ന ഈ മാനസികാരോഗ്യ പ്രതിസന്ധിക്ക് പരിഹാരം കാണേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. മാധ്യമ സ്ഥാപനങ്ങൾ സ്വതന്ത്ര മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്ക് ആവശ്യമായ മാനസിക പിന്തുണയും ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കണം. കൂടാതെ, മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്ക് നേരെ ഉണ്ടാകുന്ന ആക്രമണങ്ങളിൽ ഭരണകൂടം കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും വിദഗ്ധർ ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

വാർത്താശേഖരണത്തിനിടയിൽ സ്വന്തം മാനസികാരോഗ്യം പണയപ്പെടുത്തേണ്ടി വരുന്ന ഒരു വിഭാഗം ഇന്നും ഇന്ത്യയിൽ നിശബ്ദമായി പൊരുതുന്നുണ്ട്. അവരുടെ പ്രതിസന്ധി പലപ്പോഴും എഴുതപ്പെടാതെ പോകുന്നു. അവരുടെ ചെറുത്തു നിൽപ്പുകൾ ക്രമേണ ദുർബലമായാൽ സ്വതന്ത്ര നിർഭയ മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിന് എന്ത് സംഭവിക്കുമെന്ന ചോദ്യമാണ് പ്രസക്തം.

Formerly Independent Journalist. Political Analyst. Contributor- indiamongabay.com , Good food movement .com, Kerala Bureau Head TheNewsminute, The Pioneer New Delhi, The New Indian Express, India Today, and Kerala Kaumudi.

നവ കേരളവും ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയും

മാലിന്യമുക്തം നവകേരളം

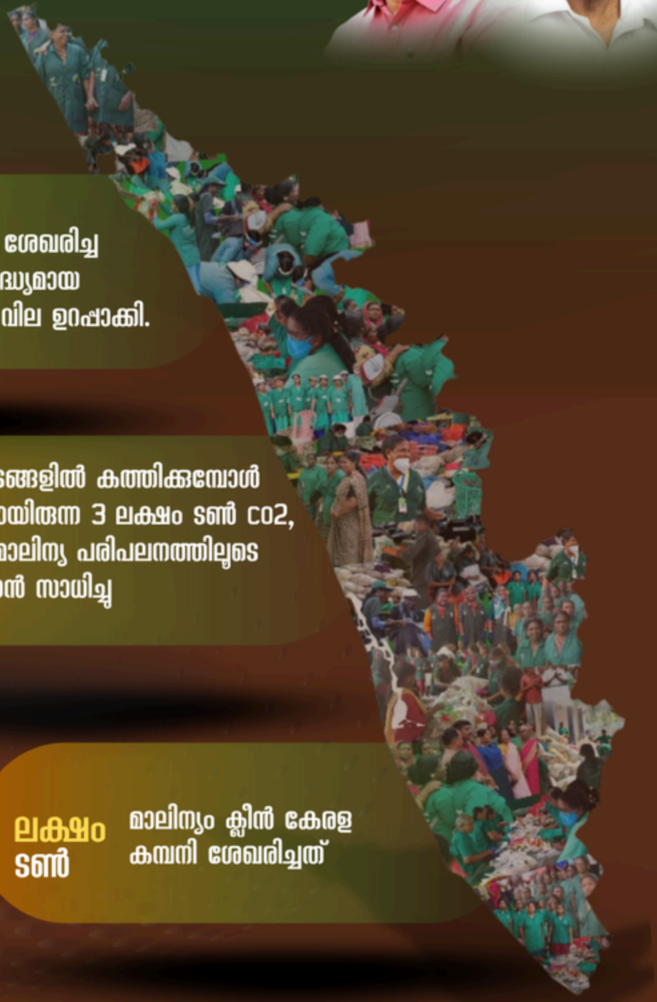

35 കോടിയുടെ നേട്ടം

ഹരിത കർമ്മസേന ശേഖരിച്ച പുനഃ ചംക്രമണ സാദ്ധ്യമായ വസ്തുക്കൾക്ക് മികച്ച വില ഉറപ്പാക്കി.

3 ലക്ഷം ടൺ CO_2

പൊതുയിടങ്ങളിൽ കത്തിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്ന 3 ലക്ഷം ടൺ CO2, ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ പരിപാലനത്തിലൂടെ ഒഴിവാക്കാൻ സാധിച്ചു

2.43 ലക്ഷം ടൺ

മാലിന്യം ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി ശേഖരിച്ചത്

- ✓ ഹരിതകർമ്മസേനയ്ക്ക് സ്ഥിരവരുമാനം, തൊഴിൽ സുരക്ഷ, മികച്ച വേതനം
സേനാംഗങ്ങളുടെ കുട്ടികൾക്ക് പഠനസഹായം
ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷയും, മെഡിക്കൽ ക്യാമ്പുകളും
- ✓ പ്ലാസ്റ്റിക് കത്തിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന വിഷവാതകങ്ങളുടെ അളവ് ഗണ്യമായി കുറക്കാൻ കഴിഞ്ഞു
- ✓ നാടിനും ജലാശയങ്ങൾക്കും സംരക്ഷണം.
പകർച്ച വ്യാധി പ്രതിരോധത്തിൽ പങ്കാളിത്തം

LSGD

Clean Kerala
Company Limited

LEAPING OVER THE HURDLE OF PATRIARCHY IN THE NEWSROOM

By Vidhulata

About 25 years ago, patriarchal thinking dominated editorial rooms. Before the news brought or written by women was judged, male editors would first test the woman's perspective itself. It was expected that women should be hardworking and available at all times, but their own right to decision-making, identity, and stability was kept far away from us.

Despite excellent reporting and in-depth interviews, women were deliberately kept a step behind their male colleagues. They brought the news, but the byline was often someone else's. They took the risks, but the rewards went to others. Low pay and the practice of not making women permanent employees for years were all part of the same system, where the editor's will was considered the ultimate rule.

This was not merely professional discrimination, but a silent restriction imposed on a woman's freedom. Still, within these limitations, many women journalists protected their voices and eventually created their own space.

My own experience was no less difficult. After completing my M.A. in Hindi Literature and then a doctorate in Hindi, I had to leave an ad-hoc lectureship at a government college because of the same patriarchal mindset and politics. I thought journalism would allow me to use Hindi meaningfully. I worked with newspapers across the country (Navbharat, Nai Duniya, Sunday Observer, Jansatta, Lokmat).

In some places, I didn't get a byline, and elsewhere, the font size of my name was deliberately made smaller. If there were four or five reports, in two or three of them my male colleagues would not even include my name. This continued routinely.

Once, I wrote an article on the shortcomings of the Panchayati Raj system at its inception. That article was published in Dainik Bhaskar. The editor of Lokmat, where I freelanced, got angry and said, "We will not publish you anymore. How could you send it to Bhaskar without asking us? You should have sent it to us first." I was freelancing, yet I left that newspaper immediately.

Home and finances

Meanwhile, my family responsibilities increased—marriage, and then a daughter who was four years old, seriously ill and needed surgery. From newspapers, I received cheques of 50, 100, 200, and once almost 500 from Bhaskar. Later, I joined *Dainik Bhaskar* on an annual contract, at a time when the newspaper was preparing to expand rapidly. Under this contract, the payment was fixed at 1,000 rupees per report.

During that period, I reported on Panchayati Raj, environment, city roads, the budget, political interviews, the Narmada Bachao movement, corruption in anganwadis, and schemes like the Chief Minister Kanyadaan Yojana, among many other issues. I also got the opportunity to interview the late Vidya Charan Shukla, the late Atal Bihari Vajpayee, and Rajmata. Unfortunately, the interview of Atal ji was published by a colleague under his own name, and I was told it happened "by mistake."

After completing 12 months of reporting, I went

to the editor's room to ask for my payment. He handed me a cheque. I was happy because I needed to deposit 35,000 rupees for my daughter's minor neuro-urinary tube operation. But when I read the cheque, it was for only 1,200 rupees. His desk in-charge, one of his close followers, was sitting there. I said, "This is far too little. The amount was fixed differently. You are paying me only 100 per report, just 1,200 in total." He said harshly, "This is all you will get."

I felt deeply humiliated. The date of my daughter's operation was approaching. My mind said, this is wrong, this is injustice, and an insult to my hard work. My heart said, "Vidhu, you are in the wrong place." I immediately tore the cheque, placed it on the editor's table, and said, "You know that for an entire year I did all the reporting, leaving my small, sick child at home and travelling by autorickshaw. I feel this money will be more useful to you than to me."

The desk in-charge said, "Keep it, Vidhu. Money is a very big thing."

I replied, "Yes, money is important, but not as big as you think it is."

I returned home and told my husband nothing.

Two or three days later, I received an envelope containing a cheque for 15,000 rupees. After that, I never looked back.

Turning editor

Subsequently, I registered my own magazine called *Aurat* and started publishing it in July 2001. I learned to ride a Kinetic Honda scooter to get around. The Madhya Pradesh government began giving advertisements to my magazine, starting from 5,000 rupees, and today the magazine receives substantial advertisements. I gave priority to rural journalism.

The government granted state-level accreditation in 2006. I received several established awards and travelled abroad. Ironically, articles by the same editor are now occasionally published in my magazine.

After a long career in journalism, there is now a sense of peace. My daughter lives in Fort Collins, Colorado, USA, and supports my journalistic work financially.

I have always followed only one principle throughout my journalistic journey: "Do not be afraid, do not fight, do not bend. Keep walking with the truth."

Dr. Vidhulata is Editor, Aurat Monthly Hindi Magazine, continuously published from Bhopal for the past 26 years. She is also Executive Member, Madhya Pradesh Press Club, Trust of India

BEHIND A STORY NO ONE WANTS TO TELL

By Amrita Dutta

In May 2025, my colleague Rokibuz Zaman called me about – what seemed at the time – an unbelievable story.

His sources in the Matia transit camp, India's largest detention centre in Assam's Goalpara district, were telling him that orders had arrived to "push back" a batch of detainees. That innocuous phrase was cover for a sinister operation – it involved the Border Security Force (BSF) dumping people into the no man's land between India and Bangladesh borders. Only a few weeks ago, India had cast 40 Rohingya refugees into the Andaman Sea, flouting all rules of deportation and international norms.

As his editor, my worry was if – and how – we would be able to confirm the story. Assam government officials were refusing to take Rokibuz's calls, while families were frantic with worry. How do we report on a clandestine operation on the borderlands? How do we refer to people who are likely Indian but have been deemed foreigners by an arbitrary process? This is a fraught time for journalists, when official narratives undercut plain realities and facts are bitterly contested. How can we, then, tell an impactful humanitarian story?

Anti-immigrant rhetoric

Assam's chief minister Himanta Biswa Sarma had dialled up the rhetoric against "illegal immigrants" and "Bangladeshis". But would the Assam government force out the declared foreigners in Matia, many of whom had lived their entire lives in Assam and had families in the state?

After all, these were not foreign nationals who had jumped over barbed wire fences to sneak into India. "Declared foreigners" are typically long-term residents in Assam, who have failed to prove, in front of the state's foreigners tribunals, that they are Indian citizens.

The legal process that declared them non-citizens is itself deeply flawed, arbitrary and riddled with bias. Cases of the tribunals stripping genuine Indian citizens of citizenship are distressingly common. They have declared people foreigners on the basis of minor spelling mistakes, a lack of documents or lapses in memory. So far, however, their rulings led to years spent in detention – not deportation – as Bangladesh refused to acknowledge them as their own. Was this about to change?

The prospect was infinitely darker than we in India had considered about six years ago.

When the Narendra Modi government brought in the Citizenship Amendment Act in 2019 and Union home minister Amit Shah promised that it would be used along with a nationwide National Register of Citizens, thousands of Indian Muslims had taken to the streets in protest. They saw in it a conspiracy to strip them of Indian citizenship and throw them into detention centres. But even imprisonment in a detention camp, which many of the detainees had experienced, was better than being thrown, like expendable goods, across the border. "Their families are terrified," Rokibuz told me on the night of May 26.

The rumours turned out to be true. The next day,

Scroll broke the story of a former government schoolteacher, Khairul Islam, who had been picked up from the Matia detention camp – and then forced into Bangladesh's Kurigram district in the dead of the night. Bangladesh's border officials refused to allow them in, leaving Islam and 13 others stranded.

The basis of our story was a video shot in no man's land by a Bangladeshi journalist, in which Islam recounted his expulsion.

Over the next few days, we published more stories of people being forced across the Bangladesh border. Families were in panic, as they spotted their relatives in videos posted by Bangladeshi journalists. Other declared foreigners went into hiding, spending nights in paddy fields. Among those forced out was a 42-year-old woman, who was seen standing in a field, with her eight-month-old, in a video.

Media silence

This extraordinary story – the world's largest democracy spitting out its own people, without any pretence of due process – barely created a ripple in India's mainstream media at the time. Some newspapers instead went with a BSF statement that claimed that it had foiled attempts by 14 "Bangladeshis" to enter India. In Assam, where the deep historical bias against the presence of "illegal immigrants" has corroded politics, the media reported the incidents but without questioning the process through which Assam's people are labelled foreigners.

The expulsions have not ended.

Rokibuz has doggedly followed the story, filing Right to Information requests, digging up affidavits filed in the Gauhati High Court by the BSF, fielding calls from distressed women stranded in Bangladesh. Our most recent story was about two elderly men from Nagaon being repeatedly shunted back and forth across the India-Bangladesh border, as border officials of the two nations refuse to let them in.

It has been a lonely job. And an incredibly difficult one for Rokibuz, who belongs to the community that is in the crosshairs of this assault. The vilification of Bengal-origin Muslims as foreigners and Bangladeshis in Assam predates the rise of Hindutva, but has turned into systematic persecution under BJP rule.

Look at the wave of demolitions in Assam, for instance. In the last decade, the BJP government has evicted 15,000 families from government land, a majority of them Muslim. Every few weeks brings the story of a new demolition drive targeted at Bengal-origin Muslims – so much so that the stories do not even make the brief columns of newspapers. At least eight Muslims have been shot dead during the evictions – and the fear of state reprisal has quelled protests.

This is not simply the law taking its course. As we have reported, almost all communities in Assam settle on government land, occupy forest and grazing land.

A large section of settlers are from the "indigenous" communities. But most of the eviction drives have been carried out in Muslim-majority districts. At other times, Hindu homes have been left standing while Muslim homes have been flattened. Chief minister Himanta Biswa Sarma has announced that the "indigenous" will not be affected by the eviction drives. Finally, the state's flagship scheme for the rural landless population excludes Muslims from relief.

How to make readers care?

As Rokibuz's editor, besides testing the stories for rigour and accuracy, finding the right language and structure, and making the narrative as engaging as possible, I am often faced with the uncomfortable question – how do we make our readers care? How do we make them see the larger story when discrimination becomes routine and everyday?

Sometimes, we do so by asking ourselves the simplest questions. For example, why are there so many demolition drives in Assam? That question led us to work on a story that explained how the landlessness of the Bengal-origin Muslims in Assam was a product of an ecological crisis as well as political discrimination.

At all times, Scroll editors work hard on making sure that the complexity of the story does not burden the reader's empathy. Context is everything, the editor's task is to demystify.

All stories in Assam's citizenship trials, for instance, come with detailed notes on what the categories of "declared foreigners" or "doubtful voters" mean, and the contested political process that created them.

Even so, not all important stories get the attention they deserve.

Need community

Journalists are an extremely competitive bunch, but journalism, like all human endeavour, needs community. It is when other journalists pick up our stories, or take them forward, that we give change a fighting chance.

The indifference of the mainstream media to the story of Assam's Bengal-origin Muslims can be read as a sign of the mainland's indifference to the North East. But it is also proof of how powerful, and successful, the othering project in Assam has been.

Our persistence in the face of it is a way to resist the political dehumanisation of an entire community. To record, for history, the architecture of oppression that has been put in place in an Indian state against a community. To document how law, prejudice and hate can be used to create the acid that eats away at citizenship – the fount of all rights and protections for citizens.

It is not a story that will be contained in Assam, nor has it stopped with declared foreigners. Weeks after the first expulsions in Assam, Bengali Muslim citizens of the country were picked up in states ruled by the BJP – Maharashtra, Odisha and Delhi – and thrown across the country, even when some of them had land records going back five generations. The borderlands of India have been witness to immense trauma and pain, but rarely such wilful lawlessness.

We will continue to pay attention to the cruel tragedy being enacted on the borders, to ask questions of the manufacturing of statelessness by a democracy. We continue to hope we are not the only ones.

Amrita with reporter Rokibuz

Amrita Dutta is the National Editor at Scroll.in, and lives in Bengaluru.

THE SPECIFIC AND ENDLESS CHALLENGES FACED BY KASHMIRI JOURNALISTS SINCE 2019

By Anon

Since 2019, after the Modi government scrapped Article 370 and bifurcated the state of Jammu and Kashmir into two Union Territories, there has been an ongoing crackdown against any form of dissent in Jammu and Kashmir, particularly Kashmir. You may know about the repression but I want to discuss the specific tactics that have been deployed.

Until August 2019, Article 370 had given autonomous special rights to the people of Jammu and Kashmir under India's Constitution. After the abrogation, Kashmir's top political leaders were placed under preventive detention, and the crackdown on media began immediately—especially targeting local, independent media and freelancers in the region. Any writing that mentions Kashmir's administration, police, security forces, or questions Modi government policies places journalists under surveillance, with their actions closely monitored. As a result, fewer reporters are able to pursue stories on human rights, detentions, security laws, or police accountability. This not only affects journalists but also disrupts the flow of reliable information from the ground. After the abrogation of Article 370, Kashmir was also placed under a communication blackout, which, according to The Washington Post, was the longest shutdown ever imposed in a democracy. It lasted from August 2019 to February 2021. This posed immense challenges for journalists in terms of news-gathering, pitching, reporting, and fact-checking.

Leading local newspapers such as *Greater Kashmir*, *Rising Kashmir*, *Kashmir Reader*, and, most importantly, Urdu newspapers—which historically had a strong readership in the Valley—stopped carrying important ground reports.Kashmiri society has historically remained deeply informed about regional, national, and geopolitical developments. Today, however, many locals feel discouraged from reading newspapers, citing a lack of nuance and basic factual reporting.

Media watchdogs such as the Committee to Protect Journalists (CPJ) and Reporters Without Borders have highlighted the climate of fear and the criminalisation of reporters, particularly within local Kashmiri media. A long-term investigation by the BBC described "a sinister and systematic campaign" used "to intimidate and silence the press in the region." Kashmiri journalists work under pervasive surveillance by security agencies. Routine reporting is frequently interpreted as "anti-national," "terror-sympathising," or "inciting unrest." No one questions how authorities in Kashmir apply these labels to journalists.

Any form of critical journalism has been suppressed and structurally prevented in ways that have ultimately forced many local media organisations to promote state-controlled narratives, freelancers to write without bylines, senior journalists to stop writing altogether and young people from avoiding the field altogether. Al Jazeera reported recently that "We collected data from three universities in Kashmir offering journalism courses and found that nearly half of the available seats remain vacant. Enrolment is declining sharply, with many seats going unfilled year after year."

Just Ten Ways

Senior journalists in the region, whom I have

interacted with, told me that while Kashmir's media has historically faced restrictions, there was always some space for dissent. That space no longer exists.
Below is a roundup of just ten of the many challenges that journalists in Kashmir face.

One. Police summons have become a routine practice, fostering fear and encouraging self-censorship. According to a report by Free Speech Collective, over 40 Kashmiri journalists faced background checks, police summons, or raids in just the first two years following the abrogation of Article 370.

Two. Raids on the homes of senior journalists post-2019 have placed immense pressure on families, making journalism a collective risk.

Three. Media reports have noted that more than 20 journalists were placed on "no-fly" lists, preventing them from travelling abroad and increasing pressure to remain silent. While there is no recent public data on how many journalists have been placed on Look-Out Circulars, but several have lost professional opportunities due to restrictions on international travel.

Four. Constant monitoring of social media has muted Kashmiri journalists. Sharing published work or expressing opinions online now carries extreme risk. Any form of factual or opinionated writing has become a liability.

Five. Post-2019, the work of many local reporters has been archived or rendered inaccessible. This was reported by Coda Story in 2021, where journalists spoke about the erasure of their reporting.

Six. Many freelancers now publish without bylines to avoid summons, intimidation, or legal trouble. Irfan Mehraj, an independent journalist and researcher associated with the Jammu Kashmir Coalition of Civil Society (JKCCS), has been in jail since March 2023.

Seven. In December 2025, some freelancers were reportedly asked not to report for foreign publications critical of Indian government policies and with a history of covering Kashmir, such as Al Jazeera, TRT World, and Middle East Eye.

Eight. Photographers are routinely summoned by police when their images gain online attention. This was particularly evident after the Red Fort blast in November 2025 and the subsequent demolition of suspects' homes in south Kashmir.

Nine.
Many journalists are unable to continue reporting from Kashmir and are forced to travel to other regions in search of alternative work—often without stable employment.

Ten. They are often barred from conflict sites, encounter locations, or protest areas, and most are denied official briefings. As a result, journalists are forced to rely on unofficial sources, which significantly increases their legal risk.

And one more. New tactics—such as the introduction of new media laws post-2020—were used to dismantle institutions like Kashmir's only press club, which had long served as a space for journalists to meet, discuss, and organise journalism-related conferences and workshops. On January 17, the Lieutenant Governor's administration declared that the press club had failed to register under the Societies Registration Act and therefore "ceased to exist," with its premises handed back to the government.

Cut to 2025
The year 2025 was no different for Kashmiri journalists; in fact, it introduced new challenges—especially for freelancers, who typically lack legal protection and physical safety nets. Following the Pahalgam attack in April 2025 that killed 25 tourists and led to heightened tensions between India and Pakistan, police were granted sweeping powers. Here is how we started the year though. On January 21, 2025, *The Indian Express*, *Hindustan Times*, and *The Wire* reported the summoning of several senior Kashmiri journalists with over two decades of reporting experience. These journalists were reportedly asked to sign bonds pledging not to "repeat mistakes.

Freelancers and photographers were frequently called by authorities and asked to verify their personal and family information. Recently, the police even asked for our bank details, and forced to hand over their PAN and Passport details as well.

I have no comprehensive data on how many Kashmiri journalists have exited the profession in recent years. I do know, many Kashmiri journalists are on the verge of leaving the profession.

Yet, despite these conditions, some continue to report.

The impact on our mental health has been severe. Tariq Mir, a senior journalists wrote in Granta recently.

“Summonses arrive without warning. Friends are questioned; a few are taken away. The effect is crushing. Everywhere I look I can see fear in the faces of my friends and colleagues who, until recently, could never have imagined they could be coerced by a campaign of intimidation into giving up writing altogether.” A journalist might hesitate to publish for fear of putting their sources at risk. In Kashmir today, even when sources are kept anonymous, journalists too must remain anonymous to report facts on the ground—as I have.

Photo Credit: Faishal Khan /Nur Photo via Getty Images

BEING AN ADIVASI JOURNALIST IN ODISHA

By Jayanti Buruda

Being a tribal journalist in Odisha is both a responsibility and a struggle. The biggest challenge is making tribal voices visible in a media space that is largely dominated by urban, political, and corporate narratives.

Being a tribal woman journalist in Odisha means standing at the intersection of three struggles. Each identity brings its own challenges, and together they make the media space even more difficult to navigate.

The first major challenge is visibility and credibility. Tribal women journalists are often not taken seriously in mainstream media houses. Our stories from Fifth Schedule areas — on land rights, FRA, PESA, displacement, custodial violence, or atrocities against tribal women — are seen as “activism” rather than journalism.

Editorial priorities are usually decided from urban centres, leaving little space for ground realities of districts like Malkangiri, Koraput, Raygada, Nabarangpur, or Kandhamal.

Another serious challenge is patriarchy within media institutions. As women, and especially as tribal women, we face gender bias, unsafe work environments, and moral policing. Reporting from conflict zones or remote villages exposes us to threats, harassment, and intimidation from powerful local actors, while institutional protection remains weak or absent.

Editorial priorities are usually decided from urban centres, leaving little space for ground realities of districts like Malkangiri, Koraput, Raygada, Nabarangpur, or Kandhamal.

Another serious challenge is patriarchy within media institutions. As women, and especially as tribal women, we face gender bias, unsafe work environments, and moral policing. Reporting from conflict zones or remote villages exposes us to threats, harassment, and intimidation from powerful local actors, while institutional protection remains weak or absent.

Language and representation are also key issues. Tribal voices, dialects, and perspectives are often filtered or distorted to suit dominant narratives. The lived experiences of Adivasi women—who lead struggles, protect land and forests, and uphold Gram Sabha decisions—are rarely portrayed with dignity and depth. Access is another challenge. The lack of institutional support, language barriers, digital gaps, and pressure from powerful interests make independent reporting risky.

Despite these challenges, a tribal woman journalist carries a vital responsibility: to speak truth from the margins, document injustice, and assert that Adivasi women are not silent victims but leaders, storytellers, and defenders of constitutional rights in Odisha.

I began to overcome these challenges by choosing to act despite difficulties. When mainstream platforms ignored or diluted my reports, I continued documenting stories from the ground using my own voice, language, and community networks. I built trust with villagers, especially women, by listening first and reporting responsibly.

One example was my coverage of a tribal

woman's land rights struggle in a Fifth Schedule village of Malkangiri, where Gram Sabha decisions were violated and land was transferred to non-tribal interests.

While official narratives framed it as a "local dispute," my reporting highlighted constitutional provisions under the Forest Rights Act and Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act, the role of women in the resistance, and the silence of the administration. Though initially sidelined, the story later gained attention through independent media and civil society platforms, proving that truth from the margins can travel far when it is documented with honesty and courage.

Today, my focus has expanded beyond reporting to building the next generation of tribal women journalists through Jungle Rani Initiative. I actively mentor young women from tribal communities, training them in basic journalism skills, fact-checking, ethical reporting, use of digital tools, and understanding constitutional rights. I encourage them to tell stories in their own words, whether in Odia or their mother tongues, and to see journalism not as fear, but as responsibility.

By creating safe learning spaces and sharing lived experiences, I help them gain confidence to question power and speak publicly. This collective effort is slowly reshaping the media narrative in Odisha, where tribal women are no longer just subjects of stories, but storytellers shaping their own history.

TEACHING THE INVISIBLE

LESSONS FROM THE CLASSROOM ON DEVELOPMENT, ENVIRONMENT, AND SCIENCE JOURNALISM

By Sangeetha Rajeesh

I rarely begin my classes by talking about journalism.

Instead, I ask students to describe the world around them – what they notice on their way to college, what worries their families, what feels ordinary but quietly unsettling. A lake that has disappeared. A fisherwoman waiting endlessly to sell her catch. A ration shop where the queue never shortens. A heatwave that no longer feels exceptional. Only then do I introduce journalism – not as a profession, but as a way of seeing.

Teaching development, environment, and science journalism to undergraduate and postgraduate students has taught me that the most difficult skill to cultivate is not writing or reporting, but attention. These beats demand attentiveness to slow violence, invisible systems, and marginalised voices – stories that unfold over years, and consequences that surface long after headlines fade.

Many students enter journalism programmes aspiring to cover politics, crime, or entertainment. Development and environmental journalism, when mentioned at all, is often dismissed as soft, NGO-driven, or lacking immediacy. My task as a practice-based teacher has been to gently dismantle these assumptions, without romanticising the field or burdening students with moral urgency alone.

Reporting dilemmas

I draw deeply from my own professional journey across development communication, environmental research, media training, and science-policy engagement.

I bring real-world reporting dilemmas into the classroom: What do you do when data contradicts lived experience? How do you report climate risk without inducing despair? Who do you quote when science speaks in probabilities and policy demands certainty? It has led to some very thoughtful discussions.

Students are often surprised to learn that development journalism and science communication are not forms of advocacy, but exercises in rigour. They require a deeper engagement with evidence, context, and ethics than many fast-moving beats. Much of the work involves patiently unpacking research papers, policy briefs, and government schemes, and learning how to translate complex information into narratives that are accurate, accessible, and accountable.

Some of the most transformative moments occur outside the classroom. Field visits – to coastal communities, urban informal settlements, waste-processing sites, or peri-urban farms – unsettle students' preconceived notions. They begin to understand that development is not a checklist of schemes, and environmental change is not a distant future. It is lived, negotiated, and unevenly distributed in daily life.

In these moments, journalism shifts from extraction to relationship-building. I emphasise listening with empathy as a core reporting skill, especially when engaging with communities that have been historically misrepresented or over-researched.

Students learn that trust is not automatic, that language carries power, and that ethical journalism sometimes means knowing when *not* to write a story – or what must be left out.

Teaching science journalism presents its own challenges. Many students arrive with an inherited fear of numbers, data, and technical language. I work to demystify science, not by flattening its complexity, but by showing how uncertainty, peer review, and debate are strengths rather than weaknesses. We examine how misinformation thrives in the absence of nuance, and how journalists can responsibly bridge the gap between laboratories, newsrooms, and the public.

Lessons in unlearning

Over time, I have learned that teaching these specialisations is as much about unlearning as it is about learning. Students must unlearn the idea that impact is measured only in virality, that objectivity means false balance, or that rural and environmental stories sit at the margins of "mainstream" journalism. Climate change, food systems, public health, and livelihoods are not niche concerns. They are the scaffolding of everyday living.

I have also had to unlearn my own assumptions as a teacher. Each cohort brings new anxieties, digital habits, and ethical questions shaped by a rapidly shifting media ecosystem.

Today's students are acutely aware of precarity: shrinking newsrooms, algorithmic pressures, and the emotional toll of covering distress. Acknowledging this has pushed me to foreground care, sustainability, and collaboration as essential journalistic values.

What gives me hope is watching students begin to ask different questions—not just what happened, but why is it this way, who does this affect most, and who gets to decide. When a student chooses to report on groundwater depletion instead of a press conference, or traces the gendered impacts of climate adaptation schemes, I see journalism reclaiming its public purpose.

Teaching development, environment, and science journalism is not about producing specialists alone. It is about nurturing journalists who can hold complexity, resist simplification, and remain accountable to both facts and people. In a time of ecological uncertainty, and democratic strain, these are essential skills.

And so, in every lecture, I return to that opening exercise. I ask students to look again at the world they move through each day. Because before journalism can change anything, it must first learn to see what has long been rendered invisible.

Sangeetha Rajeesh is a Professor of Practice, Journalism & Mass Communication, at the MS Swaminathan Research Foundation, Chennai

THE BIG LEAP: FROM THE NEWSROOM TO THE STADIUM PRESS BOX

By Anjana Sasi

Being in the Women's Cricket World Cup media box in 2025 changed everything. Not only did I gain access, but I also felt a sense of belonging. The atmosphere, the conversations, and the privilege of reporting history from the very centre, it was overwhelming in the best possible way. It was pride born of recognition, not permission.

For a long time, I could only imagine moments like this. For almost 23 years, I wrote about sports, gender, and travel. I was in charge of Kerala's only sports magazine, but they never let me cover big events. Most of my work was confined to school-level sports meets or at best, a national event that I had to work hard to get. It seemed like the World Cup, international media boxes, and the biggest sports stages were reserved for other people. For men. They were almost always given big tournaments, as if ambition were gendered and some spaces never meant to be shared. That feeling of being left out didn't start in a stadium. It started in newsrooms a long time ago.

Survival, not growth

There was a time when journalism felt less like a profession and more like quiet dedication. I had chosen this profession out of love and conviction. But in time, I figured out that staying in an organisation often depended less on the work itself and more on getting awards, making the management happy, and getting a spot in their good books. I don't object to chasing awards, but I felt sad that a dedicated journalist's worth must be judged by trophies.

The newsroom required constant negotiation through systems that weren't made for women who ask hard questions, dream big, and didn't feign gratitude for limited chances. I had joined as a subeditor but over 18 years, I was passed over for two promotions. I dared to question a senior HR authority figure who intruded into editorial spaces and exercised control through intimidation. For that resistance, I paid a price. For nearly one and a half years, I endured continuous mental harassment—subtle, persistent, and deeply exhausting. It left no visible scars, but it slowly chipped away at my confidence, ambition, and dignity.

People rarely question power structures in media organisations. Many women stay because leaving feels riskier than enduring. Others walk away from journalism altogether, carrying the quiet grief of unfinished dreams. I stood at that crossroads too.

It wasn't easy to walk away. I was leaving an organisation I had loved for 18 years. Resigning meant stepping into uncertainty—without any institutional support or guarantees. But staying there meant feeling erased. I chose to leave, not because I was giving up, but to protect myself. After that, there was rebuilding. Slowly. Purposefully. I started over with nothing but faith in myself.

Finding my way back

The NWMI Annual Meet in Assam came at a crucial time for me, just three months after I quit my job.

I was going through a lot of stress and depression at the time. I went to the meeting in 2025 with a foggy mind, unsure and weak. The first time I spoke up at the meeting, my voice was shaky and unsteady. But the network gave me something priceless – the courage to fly again. I went home feeling more confident that I could do more.

Two months later, I saw a message in our NWMI WhatsApp group about a training and mentoring programme for sports journalists conducted by the Australian Broadcasting Corporation. I applied, was chosen, and started training as part of the ABC International Program's Women in News and Sport (WINS) initiative. From that point on, my journey changed in a big way.

When my first byline appeared on the pages of ABC World, it felt like my first visible victory after years of struggle. Covering my first Cricket World Cup was another noteworthy accomplishment. It was more than just a professional achievement; it was an answer to the questions I had faced, both explicitly and implicitly, regarding my place in the world.
Those questions had finally ceased to matter in the World Cup media box. They were overtaken by the conversations, the urgency, the access to athletes, and the history being made around me. For a long time, I was kept outside this space. Now, I was a journalist doing her job, which was exactly where I was supposed to be. I started working for my last company as a subeditor and left after 18 years because I was passed over for two promotions that were based on personal jealousy rather than merit.

Another big change happened when The News21, an accredited news agency where I had been writing columns, asked me to be the News Editor (Sports). It was more than just a title; it was a recognition of the years I had spent learning, enduring, and choosing honesty even when things didn't go my way. That moment was a reminder that talent doesn't need gatekeepers; it just needs space.

A sectorwide problem
My journey is not an exception. Women journalists still face systemic problems like unequal opportunities, informal gatekeeping, mental harassment, and unspoken rules about how ambitious they can be.

Men are often chosen to cover crime, politics, and sports, while women are often told to cover "soft" stories. We are denied deserved promotions even if we are at par with male colleagues. Workplace harassment and weak or nonexistent internal complaints committees keep the employers unaccountable.

Out on the field, we face practical challenges like not having clean bathrooms, and not having safe places to rest after long assignments. This is beyond the constant stress of trying to balance an unpredictable job with personal life.

Cyber harassment is now one of the most aggressive ways to shut people up. Women reporters are often attacked in a planned way, with sexualised insults and other abusive language, for the stories they write. Political cyber groups have used slanderous and explicit campaigns against women reporters and even their families. These aren't isolated events. They're planned efforts to scare and silence women.

Groups like the NWMI are important support systems that provide solidarity, advocacy, and a reminder that you don't have to fight alone.

Choosing journalism over and over

Journalism does not belong to institutions alone. It belongs to those who practise it with courage, honesty, and accountability.

Today, I travel for stories. I cover international sport. I write about gender with clarity and conviction. This journey hasn't effaced what I initially went through, but it has changed how I see it. Harassment did not determine my finale. I was able to choose.

In my career, I've learnt that women don't need anyone's permission to dream big. They need space, safety, and the ability to leave when their dignity is at stake.

Perhaps this is an individual perspective, but I believe that the success accomplished from acting out of one's personal conviction is far more satisfying than the one that is solely professional.

I am still writing. I am still on the road. I am still choosing journalism, but on my own terms.

Anjana Sasi is an independent journalist covering sports in South Asia. She is part of the ABC International Development's Women in News and Sport Initiative.

GENERATION AI

By Prachi Pinglay-Plumber

I have been teaching journalism-related courses for over five years in Bengaluru. In all the colleges, no matter the strength of the class, students generally range from those who are extremely motivated and eager to change the world, to those who want to make it big on social media. And then there are those who are completely lost.

Initially, the challenges or difficulties students in my courses expressed would typically be about last minute reporting, difficulty in reaching out and talking to strangers and lazy choice of story ideas. In assignments based on ideas that were done to death by various publications, plagiarism checks were simple.

But now in my class, there is another presence – perpetually. These are AI tools like ChatGPT, Gemini, Copilot. They sit like an apparition from a bad horror film. For the longest time, I considered them a mild nuisance, thinking that students were using them to write their assignments.

Until one day...

When I was chatting with my students in the corridor one day, one of them, desperate to submit a story idea, guilessly said, “I have been asking ChatGPT, but it’s not giving anything great.”

I couldn’t get over that seemingly innocuous moment. A few things dawned on me. While students asking ChatGPT to write their assignment was deemed malpractice, their asking ChatGPT to think for them was not on our radar. It did not fall in any category and quietly slipped into “research and preparation” for budding journalists and content creators.

It reconfirmed to me that ChatGPT is such an integral part of their lives, that it has nearly blurred the boundaries between them and the tool as a personality.

Think for me

Several studies indicate that increasingly, young adults are interacting with AI as a friend, confidante and advisor/guide. In extreme cases, parents have sued ChatGPT for encouraging a child to take his own life. It may not be a matter of life and death for all, but it is amply clear that most of us are using AI for as many tasks as possible.

I worry that it has different and grave implications for students, especially those in journalism and other verticals of media.

Usually, when we start with basics of news gathering, reporting, building sources, the ethics are all about going to the field, talking to as many people as possible, getting the attribution and quotes right, noting down what is being said and reaching out to all stakeholders and lastly, asking questions to the public institutions that are accountable.

The understanding is that if a reporter does rigorous reporting on the field and does fact checking, it qualifies the report to contain journalistic truth.

However, when ChatGPT is telling you how to speak with your boyfriend or girlfriend or parents about an existential crisis, there is no way to tell how much of your research, source identifying, narrative building (finding an angle) and at last, writing, is done by AI.

If we are only looking at the final act of writing to be scrutinised through the plagiarism lens, then we are probably missing a deeper, perhaps a more problematic shift that is underway.

It is not so much about whether AI hallucinates or not (in simple terms, whether AI makes a mistake or not), though that is a major concern given how often that is passed as information and facts. It is more about what AI excludes.

To give a filmy example, in the movie "Humans in the Loop", there is a scene where the protagonist, who works at a labelling unit at a data centre, finds the image of an Indian tribal girl completely different from how she actually looks. Misrepresentation is a real concern when one relies on AI for primary research. As AI does the job of a researcher, statistician and analyst, science says the overdependence is affecting cognition in young people.

Fuzzy journalism

While AI is extremely useful in summarising long documents, crunching numbers and presenting them in charts, research also suggests it is affecting our brains and systems.

With reduced cognition, shrunken boundaries between facts and AI-tool driven information, it seems that healthy scepticism, a questioning attitude and rigorous fact checking will take a backseat. It is already happening in classrooms and also outside of it. However, the argument to use AI is so strong at the moment that nothing less will do.

In the age of worsening dis- or misinformation, we might have more and more young people who will not be equipped adequately to deal with it.

What do I do?

On good days, I tell my students that there is no AI that can go to a community, be it in the city or a village, sit with the women and children, talk about how they are doing, come back and write a story.

On bad days, I go over the lines in assignments that have grammar but no soul, I pour over pitches and plans that are smart but are far from unique, raw or real, and I listen to conversations that are guided by AI.

While I am doomscrolling, I listen to ominous predictions about humanity, think about data centres that guzzle water, worry about the safety of our faces, bodies and privacy, despair over memory and attention loss. More importantly, I am constantly grappling with a fear that truth-seeking might be a distant goal for our children, our future journalists and thought leaders.

The apparition that annoys me in class, now lives rent free in my mind. Should I ask ChatGPT how to get rid of it?

Photo Credit: Akhil Thomas

Photo Credit: Aravind Nair

Prachi Pinglay-Plumber is an independent journalist based in Bengaluru. She has taught at Dayanand Sagar University, Montfort College and works as Professor of Practice at CHRIST University.

JOURNEY OF A JOURNALIST: PASSION FUELLED BY DETERMINATION

By Helvellyn (Honpi) Timungpi

My journey with journalism has never been smooth, but it has always been meaningful. It was in 2016 when my uncle, who was a close friend of the then publisher of The Drongo Express, came to my home in my maternal village. He asked me a question that would quietly change the course of my life: Was I ready to return to journalism and join the crew of The Drongo Express?

At that time, I had taken a sabbatical from the media world. I had stepped away after the birth of my first child and was working as a teacher. Before marriage, I had been actively involved in journalism at another media house. Teaching gave me stability, but journalism had always been my first love. Writing, reporting, and telling stories felt like a calling I could never truly abandon. After some thought, I agreed to return to the media profession, believing that I could balance my responsibilities at home and at work.

For a while, everything went well. As an English daily newspaper published from Karbi Anglong in Assam, The Drongo Express focused on grassroot reporting from the tribal autonomous region. I was working regularly, earning modestly but sufficiently. I was also the major breadwinner of my family. We lived within our means, grateful for what we had. Life was not luxurious, but it was dignified. We had hope, routine, and purpose. Journalism gave me identity, and I believed the future would gradually improve.

Then, unexpectedly, the world came to a halt.

When Covid struck

Covid-19 struck with a force none of us had anticipated. At that time, I was in the middle of

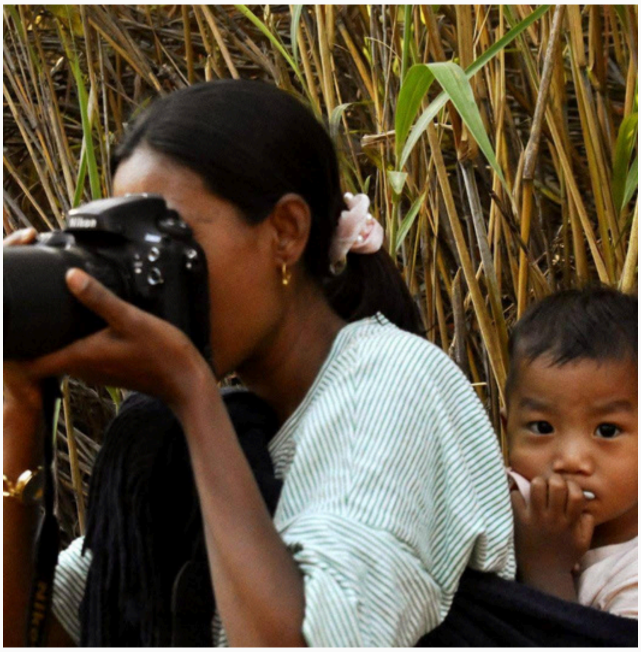

my pregnancy with my second child. The lockdown was complete. Offices were shut, movement was restricted, and fear hung heavily in the air.

Our salaries stopped coming. Months passed without payment. We were confused, anxious, and helpless. To make matters worse, hospitals were refusing admissions for deliveries due to fear of infection and lack of preparedness.

During that frightening period, we found a small hospital run by Catholic nuns that agreed to admit me. While it was a blessing, the cost of the cabin was far beyond what we could afford. That was when God’s grace arrived through unexpected hands. I reached out to NWMI Mumbai, and Rupa Chinai—whom I lovingly call “Ni”, meaning aunt in my local language—i

mmediately stood by me. After hearing my situation, NWMI Mumbai came forward and funded my entire treatment. At a time when everything seemed to collapse, that support restored my faith in humanity.

Despite this personal relief, the professional situation at The Drongo Express did not improve. Salaries were irregular, delayed, and often incomplete. We continued working because journalism was not just a job for us—it was our identity. Deep down, we feared the worst, but none of us wanted to accept it.

In January 2023, our fears became a reality. The publisher of The Drongo Express announced that the newspaper would cease operations. It felt like a sudden death. Years of work, dreams, and dedication seemed to vanish overnight.

The timing was especially cruel—I had just given birth to my third child. My baby was only three weeks old. It was a C-section delivery, and I was still physically and emotionally recovering when the news broke.

That was the moment I chose not to surrender.

New beginning, hard decisions

I approached the publisher and asked him what he planned to do with the newspaper. Then, gathering all my courage, I made a request: if he trusted me, would he allow me to take responsibility and run The Drongo Express? He was kind, understanding, and perhaps saw my determination. He agreed.

I immediately reached out to three of my colleagues and proposed that we revive the newspaper together as a joint venture. Without hesitation, they agreed. What followed was one of the hardest phases of our lives. The newspaper's bank account had only ₹20,000. We had no office, no computers, no furniture—nothing. Yet, we had faith.

We went from pillar to post, seeking help. Some good-hearted people came forward. They donated in cash and kind. Meera K, co-founder of 'Citizen Matters', donated a laptop, DSLR, iPad and bags. Beaulet Beypi, president of the Karbi Anglong Women Justice Forum, donated a table and chairs and a table fan.

Slowly, we managed to raise ₹80,000. With that money, we bought a computer and paid small amounts to our staff—just enough to survive.

To sustain ourselves, we all took up additional work. I began working as a compere with Akashvani Diphu. My colleagues Reuben and Welsing became schoolteachers. Watson engaged himself in a small business. Journalism became our unpaid passion, something we worked on before sunrise and after sunset.

Months of relentless effort finally brought small relief. We began receiving government advertisements. However, the payments were never timely, nor were they complete. Financial struggles continued, but we refused to give up.

Embracing the digital

Adapting to the digital age, we launched a YouTube channel and started producing video content. We conducted interviews and introduced a weekly segment titled "Unheard Voices", published every Sunday. The response encouraged us.

Later, we applied for a small grant from the Department of Art and Culture, Karbi Anglong Autonomous Council. With their support, we compiled *Unheard Voices* into a book. So far, we have successfully released two volumes and have applied for funding for Volume 3.

On a personal level, I also managed a Facebook page. In November 2025, I received my first-ever payment from Facebook—$25. It was a small amount, but it felt monumental. For the first time, my digital work generated income. It felt like the beginning of a new chapter, proof that persistence pays.

Today, both the YouTube channel and Facebook page of The Drongo Express are steadily growing. The Facebook page is monetised and earning. We are still struggling, but the darkness no longer feels permanent. My personal Facebook page is also doing well, and I am close to reaching the next payout threshold.

Uncertain, yet hopeful

This is our journey—slow, uncertain, yet hopeful. We know we cannot depend solely on journalism for survival. We work in other professions to earn our daily bread. Yet, writing remains our passion. Journalism is addictive—it keeps you hungry, restless, and alive.

We may earn little, live modestly, and struggle constantly, but we are doing what we love. And for us, that makes all the difference.

Helvellyn (Honpi) Timungpi is the editor of The Drongo Express. She was awarded the NWMI Fellowship in 2023. She is based in Karbi Anglong, Assam

VISIT NWMINDIA.ORG

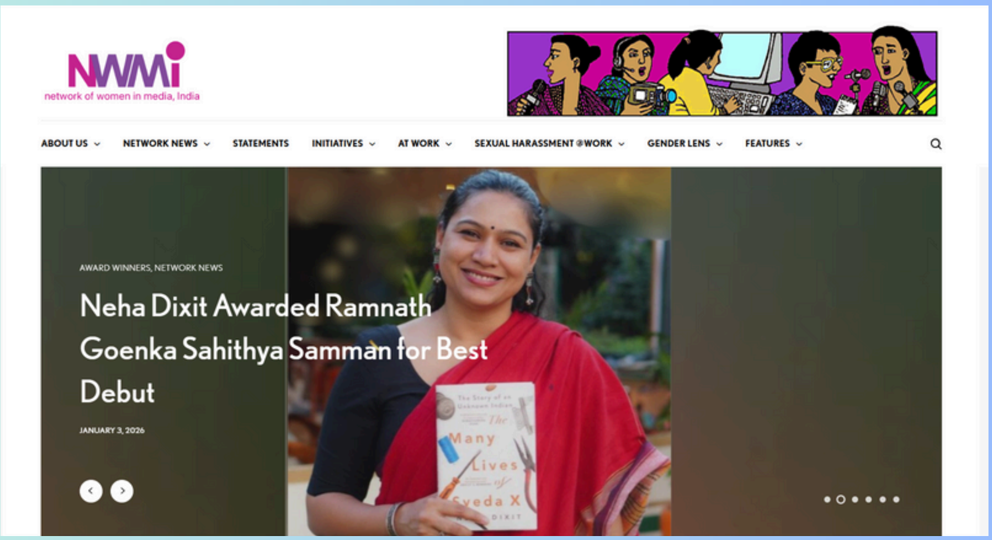

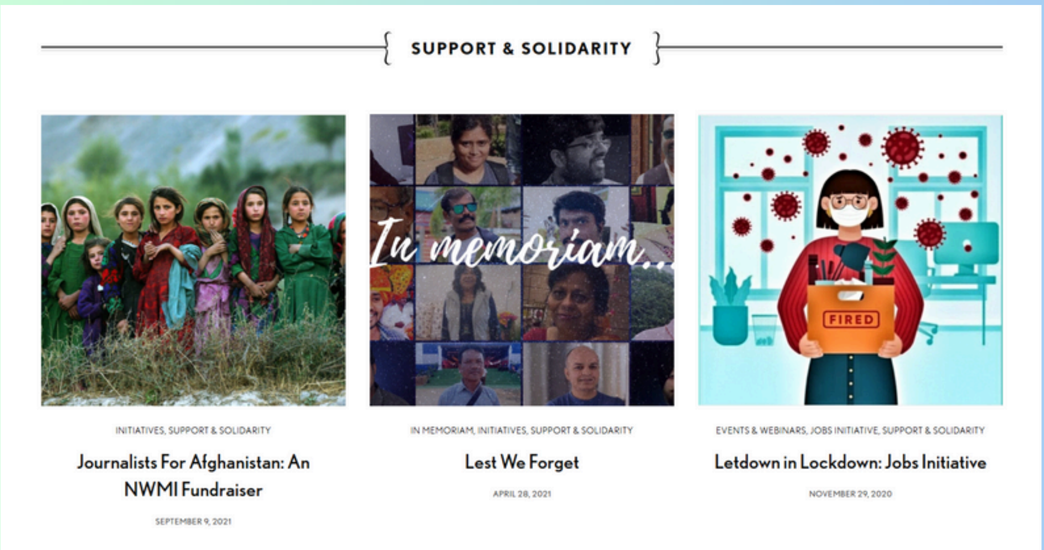

THE OFFICIAL WEBSITE OF THE NETWORK OF WOMEN IN MEDIA, INDIA

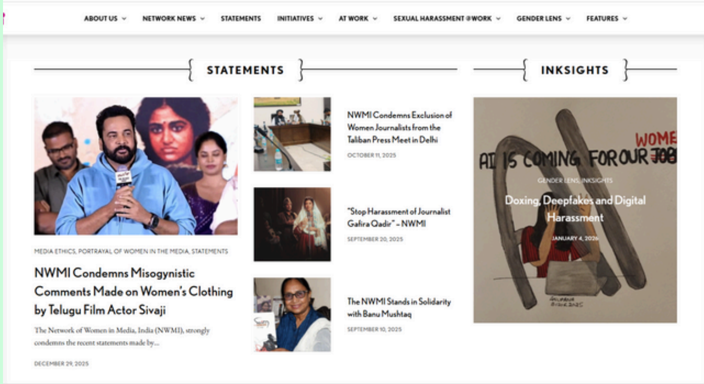

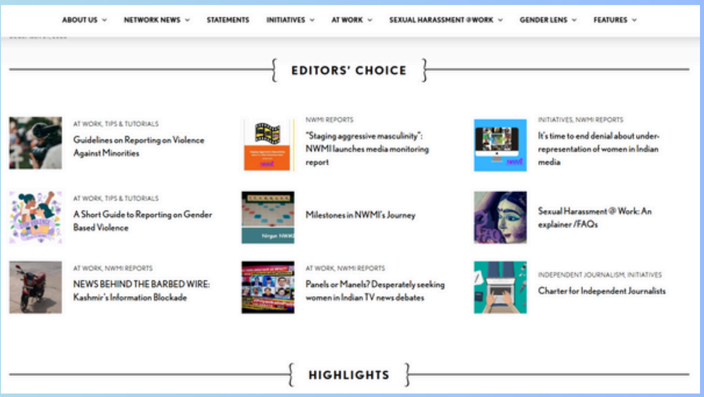

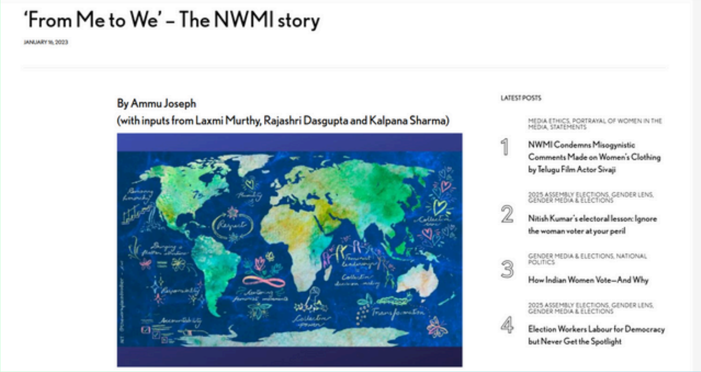

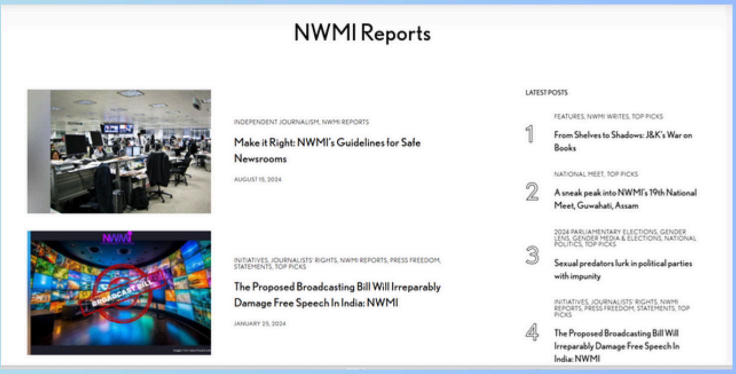

DDU-GKY
Deen Dayal Upadhyaya Grameen Kaushalya Yojana
Empowering India • Powering the World
സത്യമേവ ജയതേ
കേരള സർക്കാർ
കുടുംബശ്രീ
ഇനി പഠനവും
ജോലിയും
സൗജന്യം
കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ
സഹകരണത്തോടെ
സൗജന്യ നൈപുണ്യ പരിശീലന പദ്ധതി
കുടുംബശ്രീ
DDUGKY-2.0
ഉദ്യോഗാർത്ഥികളുടെ അഭിരുചിയ്ക്കനുസരിച്ച് അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസ യോഗ്യത കണക്കിലാക്കി ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായ കോഴ്സുകൾ തെരഞ്ഞെടുക്കാം.
കോഴ്സിന് ചേരുന്ന ഉദ്യോഗാർത്ഥികൾക്ക് താമസം, ഭക്ഷണം, കോഴ്സ് ഫീ, മറ്റ് പഠന സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ തികച്ചും സൗജന്യം.
കോഴ്സ് വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കുന്നവർക്ക് സെക്ടർ സ്കിൽ കൗൺസിൽ നൽകുന്ന സർട്ടിഫിക്കറ്റും കുറഞ്ഞത് 6 മാസം തൊഴിലും സ്വദേശത്തും വിദേശത്തും ജോബ് സപ്പോർട്ടും ലഭ്യമാണ്.
കോഴ്സുകൾ
IT: Cyber Security, AI Developer, Web Technologies,
Hotel Management: Demi Shef, Guest Service Associate,
Construction: BIM Modeler. Logistics: Warehouse Associate, Warehouse Exicutive,
Electronics: Field Technician, Multi Skill Technician, Wiring Harness Operation
Green Jobs: Solar Technician, Solar Lighting Assemble
Media & ENT: Graphic Designer, Social Media
Health Care: General Duty Ass., Ayurveda Therapist
Apparel: Fashion Designer, Sampling Tailor
Welder (GTAW), Drone Operator, Auto Motive, Retail Sales
എന്നിങ്ങനെ 27 കോഴ്സുകൾ
24 പരിശീലന ഏജൻസികൾ
ഗ്രാമീണ മേഖലയിലെ യുവതീയുവാക്കൾക്ക്
പ്രായം 18നും 35*നും ഇടയിൽ
MORE THAN 4000 VACANCIES
REGISTER NOW
*സ്ത്രീകൾ, ഭിന്നശേഷിക്കാർ, പട്ടികവർഗ്ഗമേഖലയിലുള്ളവർ എന്നിവർക്ക് 45 വയസ്സുവരെ
www.kudumbashree.org
FOLLOW US
കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക്:
പഞ്ചായത്തുകളിലെ കുടുംബശ്രീ സി.ഡി.എസ് ഓഫീസുമായി ബന്ധപ്പെടുക
0471-3586525 0484-2959595
0487-2962517 0495-2766160
KUDUMBASHREEPR

INDO AMERICAN PRESS CLUB INC

BEST COMPLIMENTS
to
NWMI
(Network of Women in Media, India)

The **Board of Directors** and **National Committee** of the **Indo-American Press Club (IAPC)** extend their warmest greetings.

As the unified voice of the Indian diaspora media in North America, we remain committed to our four pillars: **Education, Forums, Recognition, and Networking**. We take pride in our mission to foster excellence in journalism, mentor the next generation, and advocate for social justice within the media landscape.

"Together, we empower the media fraternity and enhance the well-being of the global community through professional excellence."

www.indoamericanpressclub.com

TRINS GROUP OF INSTITUTIONS
PIONEERS IN
INTERNATIONAL EDUCATION
IN KERALA
TRIVANDRUM INTERNATIONAL SCHOOL
• A Residential Cum Day School Pre KG to Grade 12
• IB PYP & Cambridge - IGCSE, A Level, IBDP
www.trins.org | +91 9961336565, +91 9847416464
COCHIN INTERNATIONAL SCHOOL
• A Residential Cum Day School
• Pre KG to Grade 12
• IB PYP & Cambridge - IGCSE, A Level, IBDP
www.cochins.org | +91 9778412991, +91 7907301566
EARLY LEARNING CENTRE
• Infant Care to Grade 2
• IB PYP
www.trinsearlylearningcentre.com | +91 9847656060
THE CHARTER SCHOOL
• KG to Grade 12
• CBSE Curriculum
ASIAN SCHOOL OF BUSINESS
• B.Com (Hons) - Artificial Intelligence & Fintech
• BCA (Hons) - Data Science & Artificial Intelligence

THE CHANNEL KERALAM
DESERVES
NEWS
മലയാളം
24X7

400 PLUS SHOWROOMS SPREAD ACROSS INDIA, THE MIDDLE EAST, THE UK AND THE USA | WWW.KALYANJEWELLERS.NET | FOLLOW US ON

KSFE
(ഒരു കേരള സർക്കാർ സ്ഥാപനം)

ഈ നാടിന്റെ ധൈര്യം

ചിട്ടികൾ | നിക്ഷേപങ്ങൾ

സ്വർണ്ണ വായ്പ | ഭവന വായ്പ

വ്യക്തിഗത വായ്പ

TOLL FREE HELPLINE
1800-425-3455

ദി കേരള സ്റ്റേറ്റ് ഫിനാൻഷ്യൽ എന്റർപ്രൈസസ് ലിമിറ്റഡ്.
കോർപ്പറേറ്റ് ഓഫീസ്: 'ഭദ്രത' മ്യൂസിയം റോഡ്, പി.ബി. നമ്പർ: 510, തൃശ്ശൂർ 20.
Ph: 0487-2332255. Fax: 0487-2336232, mail: mail@ksfe.com

milma
കേരളം കണികണ്ടുണരുന്ന നന്മ

OVER FOUR DECADES OF WHIPPING UP EVERYDAY MOMENTS OF JOY.

It's been four decades since Kerala woke up to the goodness of Milma. A goodness that nourishes Kerala in many ways, and continues to conquer hearts and homes, as Milma surges ahead with the latest technology, the most modern facilities and an impressive product line that includes Milk, Ghee, Curd, Ice cream, Paneer and more.

OUR MISSION IS FARMERS' PROSPERITY THROUGH CONSUMER SATISFACTION.

Thiruvananthapuram Regional Co-operative Milk Producers' Union Ltd.

Ernakulam Regional Co-operative Milk Producers' Union Ltd.

Malabar Regional Co-operative Milk Producers' Union Ltd.

Kerala Co-operative Milk Marketing Federation Ltd.
Milma Bhavan, Pattom Palace P.O, Thiruvananthapuram
Customer Care Number: 18008890230 Email: milma@milma.com www.milma.com
www.facebook.com/milmaofficial www.instagram.com/milma.kerala